

PROJEKT

USTAWA

Z DNIA.....2001 R.

O ZMIANIE USTAWY — KODEKS KARNY, USTAWY — KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO, USTAWY — KODEKS KARNY WYKONAWCZY ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW (wyciąg)

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Kodeks karny (Dz.U. Nr 88; poz. 553; Nr 128, poz. 840 z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931 oraz z 2000 r. Nr 48, poz. 548 i Nr 93, poz. 1027) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Przepisy tego kodeksu stosuje się z uwzględnieniem zarówno godności człowieka, jak i potrzeby uczynienia zadość ofierze przestępstwa oraz społecznemu poczuciu sprawiedliwości.”;

2) w art. 5 po wyrazie „powietrznym” przecinek zastępuje się kropką oraz skreśla wyrazy „chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.”;

3) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. § 1. Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnił czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

§ 2. Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się zbrodni albo występku określonego w art. 156 § 1 lub 3, art. 158 § 3, art. 159, art. 177 § 2, art. 178 § 3, 4 lub 5, art. 197 § 1, art. 258 § 1 lub 2, art. 279 § 1 lub 1¹, art. 281, art. 289 § 2, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

§ 3. Odpowiada na zasadach określonych w tym kodeksie nieletni po ukończeniu lat 15, który mimo wcześniejszego umieszczenia w zakładzie poprawczym, ponownie dopuścił się jednego z czynów określonych w § 2.

§ 4. W wypadku określonym w § 2 i 3 sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 5. W stosunku do sprawcy, który popełnił występki po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.”;

4) skreśla się art. 12;

5) w art. 25 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Nie podlega karze, kto przekroczył granice obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami zamachu.”;

6) w art. 33 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd orzeka grzywnę obok kary pozbawienia wolności wymienionej w art. 32 pkt 3, jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub gdy korzyść majątkową osiągnął oraz w innych wypadkach wskazanych w ustawie.”;

7) w art. 35 skreśla się § 3;

8) w art. 38 skreśla się § 3;

9) w art. 39 po pkt 4 dodaje się pkt 4¹ w brzmieniu:

„4¹) przypadek korzyści majątkowych pochodzących z popełnienia przestępstwa albo obowiązek uiszczenia ich równowartości.”;

10) w art. 40 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Sąd orzeka pozbawienie praw publicznych w razie skazania za zbrodnię.

§ 3. Sąd może orzec pozbawienie praw publicznych w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.”;

11) art. 42 otrzymuje brzmienie:

„Art. 42. § 1. Sąd może orzec zakaz prowadzenia pojazdów określonego rodzaju w razie skazania osoby uczestniczącej w ruchu za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w szczególności jeżeli z okoliczności popełnionego przestępstwa wynika, że prowadzenie pojazdu przez tę osobę zagraża bezpieczeństwu w komunikacji.

§ 2. Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów silnikowych albo pojazdów silnikowych określonego rodzaju w stosunku do sprawcy prze-

stępstwa określonego w art. 178 § 1–5, prowadzącego pojazd silnikowy, a także sprawcy przestępstwa określonego w art. 173 § 1, jeżeli prowadząc pojazd silnikowy znajdował się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo środka zastępczego.

§ 3. Sąd może orzec zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów silnikowych na zawsze w stosunku do sprawcy przestępstwa określonego w art. 173 § 1, który znajdował się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego albo środka zastępczego albo który zbiegł z miejsca wypadku oraz w stosunku do sprawcy przestępstwa określonego w art. 178 § 3–5.

§ 4. Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów silnikowych na zawsze w razie ponownego skazania osoby prowadzącej pojazd silnikowy w warunkach określonych w § 3.

§ 5. Zakaz prowadzenia pojazdów określonego rodzaju polega na pozbawieniu uprawnień do prowadzenia wszystkich pojazdów objętych określoną kategorią prawa jazdy albo innym dokumentem uprawniającym do prowadzenia pojazdów.”;

12) w art. 46:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zamiast obowiązku określonego w § 1, sąd może orzec na rzecz pokrzywdzonego nawiazkę.”;

b) dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Sąd może odstąpić od orzeczenia obowiązku określonego w § 1, jeżeli zakład ubezpieczeń zobowiązany jest pokryć w całości lub w części szkodę wyrządzoną przestępstwem przez sprawcę; w takim wypadku sąd orzeka nawiazkę.”;

13) w art. 48:

a) w § 1 wyrazy „dziesięciokrotności” zastępuje się wyrazami „dwudziestokrotności”;

b) w § 2 wyrazy „od trzykrotnego do dwudziestokrotnego” zastępuje się wyrazami „od pięciokrotnego do trzydziestokrotnego”;

14) w art. 49 wyraz „trzykrotności” zastępuje się wyrazem „dziesięciokrotności”;

15) art. 50 otrzymuje brzmienie:

„Art. 50. Sąd może zarządzić podanie wyroku do publicznej wiadomości, jeżeli uzna to za celowe, w szczególności ze względu na społeczne oddziaływanie kary lub interes pokrzywdzonego.”;

16) w art. 53 § 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 53. § 1. Sąd wymierza karę według swego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, mając na uwadze, by jej dolegliwość odpowia-

dała stopniowi winy, uwzględniając również stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele kary w zakresie społecznego oddziaływania, a także cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego.”;

17) w art. 54 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli okoliczności czynu nie stoją temu na przeszkodzie, wymierzając karę nieletniemu albo młodocianemu, sąd kieruje się przede wszystkim tym, aby sprawcę wychować.”;

18) dodaje się art. 54¹:

„Art. 54¹. Upřednie skazanie sprawcy za przestępstwo umyślne albo za podobne przestępstwo nieumyślne sąd uwzględnia jako okoliczność wpływającą na zaostrzenie kary.”;

19) art. 58 otrzymuje brzmienie:

„Art. 58. W razie skazania za przestępstwo ciągle, sąd może orzec karę w granicach do najwyższego ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, nie przekraczając jednak granic danego rodzaju kary.”;

20) art. 59 otrzymuje brzmienie:

„Art. 59. § 1. Jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności, przy czym dolna granica zagrożenia nie jest wyższa niż 3 miesiące, a wymierzona za nie kara nie byłaby surowsza niż 6 miesięcy pozbawienia wolności, sąd uznając, że skazanie na taką karę nie byłoby celowe, może orzec zamiast kary pozbawienia wolności karę ograniczenia wolności albo grzywnę, w szczególności jeżeli orzeka równocześnie środek karny.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do sprawcy występku umyślnego, który był już upřednio skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności.”;

21) w art. 60:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W stosunku do sprawcy współdziałającego z inną osobą lub osobami w popełnieniu przestępstwa, który ujawnił przed organem powołanym do ścigania przestępstw informacje dotyczące tych osób oraz wszystkie istotne okoliczności popełnienia przestępstwa nieznanne dotychczas temu organowi, nie odwołując tych wyjaśnień w postępowaniu sądowym, sąd wymierza karę, która nie może przekroczyć połowy górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo, a w wypadku zagrożenia karą dożywotniego pozbawienia wolności — 15 lat pozbawienia wolności; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary.”,

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W stosunku do sprawcy, który niezależnie od wyjaśnień w swojej sprawie, ujawnił przed organem powołanym do ścigania przestępstw nieznanne dotychczas temu organowi wszystkie znane sobie, istotne okoliczności popełnienia przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności oraz dotyczące jego sprawcy, sąd na wniosek prokuratora wymierza karę, która nie może przekroczyć połowy górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo, a w wypadku zagrożenia karą dożywotniego pozbawienia wolności — 15 lat pozbawienia wolności; sąd może zastosować także nadzwyczajne złagodzenie kary.”,

c) w § 6 po pkt 1 dodaje się pkt 1¹ w brzmieniu:

„1¹) jeżeli czyn stanowi zbrodnię zagrożoną wyłącznie karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności, sąd wymierza karę pozbawienia wolności w granicach od 8 do 15 lat.”;

22) w art. 63 w § 1 po wyrazach „dwóm dziennym stawkom grzywny” dodaje się średnik i wyrazy „zaliczając okres rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet grzywny określonej kwotowo, sąd stosuje odpowiednio art. 33 § 3”;

23) art. 64 otrzymuje brzmienie:

„Art. 64. § 1. Jeżeli sprawca skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do przestępstwa, za które był już skazany, sąd wymierza karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o 6 miesięcy, a może ją wymierzyć do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§ 2. Jeżeli sprawca upřednio skazany w warunkach określonych w § 1, który odbył łącznie co najmniej rok kary pozbawienia wolności i w ciągu 5 lat po odbyciu w całości lub części ostatniej kary popełnia ponownie umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu, przestępstwo zgwałcenia, rozboju, kradzieży z włamaniem lub inne przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia albo doprowadzeniem człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności lub inne przestępstwo zagrożone karą co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności, sąd wymierza karę pozbawienia wolności od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o 2 lata do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

§ 3. Kara pozbawienia wolności, określona w art. 32 pkt 3, wymierzona w myśl § 1 lub 2, nie może przekraczać 15 lat.”;

- 24) w art. 65 wyrazy „mającym na celu popełnianie przestępstw” zastępuje się wyrazami „mających na celu popełnienie przestępstwa”;
- 25) w art. 67 § 4 otrzymuje brzmienie:
„§ 4. Przepisy art. 46 § 2 i 3 oraz art. 74 stosuje się odpowiednio.”;
- 26) art. 69 otrzymuje brzmienie:
„Art. 69. § 1. Sąd może warunkowo zawiesić wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności nie przekraczającej 2 lat, jeżeli jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa.
§ 2. Zawieszając wykonanie kary sąd bierze pod uwagę przede wszystkim postawę sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, dotychczasowy sposób życia, zachowanie się po popełnieniu przestępstwa, a także baczy, czy względy na społeczne oddziaływanie kary nie przemawiają przeciwko warunkowemu zawieszeniu jej wykonania.
§ 3. Zawieszenia wykonania kary nie stosuje się do sprawcy określonego w art. 64 § 1, chyba że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami; zawieszenie wykonania kary, o którym mowa w art. 60 § 5, można stosować do sprawcy określonego w art. 64 § 1.
§ 4. Zawieszenia wykonania kary nie stosuje się do sprawcy określonego w art. 64 § 2.”;
- 27) w art. 70:
a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności następuje na okres próby, który wynosi od 2 do 5 lat i biegnie od uprawomocnienia się wyroku.”;
b) w § 2 skreśla się wyrazy „lub określonego w art. 64 § 2”;
- 28) w art. 71:
a) w § 1 skreśla się średnik i wyrazy „zawieszając wykonanie kary ograniczenia wolności sąd może orzec grzywnę w wysokości do 90 stawek dziennych”;
b) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. W razie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, grzywna orzeczone na podstawie § 1 nie podlega wykonaniu; jeżeli skazany uiszczył ją w całości lub w części, kara pozbawienia wolności ulega skróceniu o okres odpowiadający połowie liczby uiszczonych stawek dziennych z zaokrągleniem do pełnego dnia.”;
- 29) w art. 72 w § 1 po pkt 7 dodaje się pkt 7¹ w brzmieniu:
„7¹) wykonania określonych prac lub świadczeń na cele społeczne.”;
- 30) w art. 74 skreśla się § 1 i oznaczenie „§ 2”;

- 31) w art. 77:
a) w § 1 po wyrazach „nie popełni ponownie przestępstwa” dodaje się wyrazy „i mimo niewykonania kary w całości jej cele zostały osiągnięte”;
b) w § 2 skreśla się wyraz „szczególnie” oraz kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje wyrazy „a nawet orzec zakaz warunkowego zwolnienia.”;
- 32) w art. 80 § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Jeżeli skazanym jest osoba określona w art. 64 § 2 lub osoba, o której mowa w art. 65, okres próby nie może być krótszy niż 4 lata.”;
- 33) w art. 86:
a) § 1 otrzymuje brzmienie:
„§ 1. Sąd wymierza karę łączną w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak 18 miesięcy ograniczenia wolności albo 15 lat pozbawienia wolności; kara grzywny określonej w art. 71 § 1 nie może przekraczać 180 stawek dziennych.”;
b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:
„§ 2¹. Jeżeli podstawą kary łącznej grzywny są grzywna określona w stawkach dziennych i grzywna określona kwotowo albo grzywny określone kwotowo, karę łączną grzywny wymierza się kwotowo.”;
- 34) w art. 88 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:
„§ 2. Jeżeli suma orzeczonych dwóch lub więcej kar pozbawienia wolności wynosi 25 lat lub więcej, sąd może orzec jako karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.”;
- 35) skreśla się art. 91;
- 36) w art. 92 skreśla się wyrazy „należące do ciągu przestępstw lub”;
- 37) w art. 99 § 1 wyrazy „w art. 39 pkt 4” zastępuje się wyrazami „w art. 39 pkt 4 i 4¹”;
- 38) w art. 100 wyrazy „w art. 39 pkt 4” zastępuje się wyrazami „w art. 39 pkt 4 i 4¹”;
- 39) w art. 101 w § 1:
a) po pkt 2 dodaje się pkt 2¹ w brzmieniu:
„2¹) 15 — gdy czyn stanowi występki zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą 5 lat,”;
b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) 5 — gdy chodzi o pozostałe występki.”;
- c) skreśla się pkt 5;
- 40) w art. 103 w § 2 wyrazy „w art. 39 pkt 1–4” zastępuje się wyrazami:
„w art. 39 pkt 1–4¹”;

41) w art. 114 po § 3 dodaje się § 3¹ i 3² w brzmieniu:

„§ 3¹. Przepisu § 1 nie stosuje się do orzeczeń międzynarodowych trybunałów karnych działających na podstawie wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego.

§ 3². Przepisu § 1 nie stosuje się także do orzeczeń sądów państw obcych, jeżeli wynika to z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy międzynarodowej, chyba że:

- 1) czyn zabroniony został popełniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie był popełniony na terytorium państwa, którego sąd wydał orzeczenie,
- 2) czyn zabroniony stanowi przestępstwo wymienione w art. 112,
- 3) czyn zabroniony został popełniony przez funkcjonariusza publicznego.”;

42) w art. 115:

a) § 13 otrzymuje brzmienie:

„§ 13. Funkcjonariuszem publicznym jest:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) poseł, senator, radny,
- 3) sędzia, ławnik, prokurator, notariusz, komornik, referendarz sądowy, zawodowy kurator sądowy, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy,
- 4) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego lub instytucji dysponującej środkami publicznymi, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych,
- 5) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe,
- 6) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej, samorządu terytorialnego lub instytucji dysponującej środkami publicznymi,
- 7) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej,
- 8) osoba pełniąca czynną służbę wojskową,
- 9) funkcjonariusz publiczny innego państwa, które zapewnia wzajemność, albo organizacji międzynarodowej działającej na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską przepisów prawa międzynarodowego.”;

b) w § 14 skreśla się wyraz „komputerowym”;

c) po § 18 dodaje się § 19 w brzmieniu:

„§ 19. Osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, a także inna osoba, której zadania w zakresie działalności publicznej są określone przez ustawę lub wiążące Rzeczpospolitą Polską przepisy prawa międzynarodowego.”;

43) w art. 123 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności.”;

44) w art. 144 § 3 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

45) w art. 146 wyrazy „14 dni” zastępuje się wyrazami „3 dni”;

46) art. 148 otrzymuje brzmienie:

„Art. 148. § 1. Kto zabija człowieka,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 2. Kto zabija człowieka:

- 1) ze szczególnym okrucieństwem,
- 2) w związku z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem,
- 3) w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie,

podlega karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 3. Karze określonej w § 2 podlega, kto jednym czynem zabija więcej niż jedną osobę lub był wcześniej prawomocnie skazany za zabójstwo.

§ 4. Kto zabija człowieka pod wpływem silnego wzburzenia usprawiedliwionego okolicznościami,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

47) w art. 152 § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

48) w art. 153 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

49) w art. 154 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;

50) art. 155 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;

51) w art. 156:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

b) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;

- 52) w art. 157:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”,
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 c) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.”;
- 53) w art. 158:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”,
 c) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;
- 54) po art. 160 dodaje się art. 160¹ w brzmieniu:
 „Art. 160¹. Kto w stanie nietrzeźwości albo pod wpływem środka odurzającego lub substancji psychotropowej albo środka zastępczego podejmuje czynności zawodowe, których pełnienie w takim stanie może narazić na bezpośrednie niebezpieczeństwo życia lub zdrowie ludzkie albo mienie w znacznych rozmiarach,
 podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
- 55) w art. 161:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.”;
- 56) w art. 163:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,
 b) skreśla się § 3;
- 57) w art. 164 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 58) w art. 165:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”,
 b) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;
- 59) w art. 166:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,

- b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.”,
 c) skreśla się § 3;
- 60) w art. 167 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 61) w art. 171 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 62) w art. 173:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,
 b) skreśla się § 3;
- 63) w art. 177 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 64) art. 178 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 178. § 1. Kto znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego, narusza, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 2,
 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
 § 2. Tej samej karze podlega sprawca wypadku określonego w § 1, który zbiegł z miejsca zdarzenia.
 § 3. Jeżeli sprawca znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego dopuszcza się czynu określonego w art. 173 § 2, art. 174 § 2 lub art. 177 § 1,
 podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.
 § 4. Jeżeli sprawca znajdując się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego dopuszcza się czynu określonego w art. 173 § 4, art. 174 § 1 lub art. 177 § 2,
 podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.
 § 5. Karom przewidzianym w § 3 lub 4 podlega odpowiednio także sprawca czynu, określonego w art. 173 § 2 i § 4, art. 174 lub art. 177, który zbiegł z miejsca zdarzenia.”;
- 65) w art. 178a skreśla się § 3;
- 66) w art. 181 § 5 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

- 67) w art. 183 § 2 po wyrazach „sprowadza z zagranicy” dodaje się wyrazy „lub wywozi za granicę”;
- 68) w art. 185:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;
- 69) w art. 186 § 3 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;
- 70) w art. 187 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;
- 71) w art. 189:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;
- 72) w art. 190 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;
- 73) w art. 191:
 a) § 1 otrzymuje brzmienie:
 „§ 1. Kto stosuje przemoc, groźbę bezprawną lub technikę psychomanipulacyjną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia,
 podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 74) dodaje się art. 191¹ w brzmieniu:
 „Art. 191¹. § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad inną osobą, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
 § 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działał ze szczególnym okrucieństwem,
 podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.
 § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;
- 75) w art. 192 § 1 wyraz „pacjenta” zastępuje się wyrazami „wymaganej w ustawie”;
- 76) art. 193 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 193. § 1. Kto wdziera się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza,
 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
 § 2. Jeżeli sprawca przestępstwa określonego w § 1 stosuje przemoc lub grozi natychmiastowym jej użyciem,
 podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
 § 3. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 następuje na wniosek pokrzywdzonego lub osoby uprawnionej do dysponowania miejscem.”;
- 77) w art. 197:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
 c) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;
- 78) art. 198 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 79) art. 199 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 80) art. 200 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 200. Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub doprowadza taką osobę do poddania się czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności,
 podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;
- 81) w art. 202 § 3 i 4 otrzymują brzmienie:
 „§ 3. Kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwała, sprowadza lub przechowuje albo rozpowszechnia treści pornograficzne z udziałem małoletniego, który ukończył lat 15 albo prezentujące przemoc lub posługiwanie się zwierzęciem,
 podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.
 § 4. Kto produkuje, utrwała, przechowuje lub sprowadza albo rozpowszechnia treści pornograficzne z udziałem małoletniego poniżej lat 15,
 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 82) art. 203 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;
- 83) w art. 204:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,

b) skreśla się § 4;

84) po art. 204 dodaje się art. 204¹ w brzmieniu:

„Art. 204¹. § 1. Kto zwabia lub uprowadza inną osobę w celu uprawiania prostytucji za granicą,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działał ze szczególnym okrucieństwem,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.”;

85) skreśla się art. 207;

86) w art. 216 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

87) w art. 218 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto, wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, złośliwie lub uporczywie albo w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy narusza prawa pracownika wynikające ze stosunku pracy lub ubezpieczenia społecznego,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;

88) art. 221 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

89) tytuł Rozdziału XXIX otrzymuje brzmienie: „Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych, samorządowych oraz instytucji dysponujących środkami publicznymi”;

90) w art. 222 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;

91) art. 223 otrzymuje brzmienie:

„Art. 223. § 1. Kto, działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą lub używając broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu albo środka obezwładniającego, dopuszcza się czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2. Kto dopuszcza się czynnej napaści, o której mowa w § 1, polegającej na spowodowaniu ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,

podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

92) w art. 224:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto przemocą lub groźbą bezprawną wywiera wpływ na czynności urzędowe organu administracji rządowej, innego organu rządowego lub samorządowego,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,

b) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

93) art. 225 otrzymuje brzmienie:

„Art. 225. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony środowiska, inspekcji pracy albo ochrony danych osobowych lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

94) w art. 226:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.”,

b) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

95) art. 227 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.”;

96) w art. 228:

a) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”,

b) w § 4 po wyrazach „korzyści majątkowej” dodaje się wyrazy „lub osobistej albo jej obietnicy”,

c) § 5 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,

d) skreśla się § 6;

97) w art. 229:

a) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”,

b) § 4 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,

c) § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Nie podlega karze kto dopuścił się przestępstwa określonego w § 1, 2 lub 4, jeżeli korzyść majątkowa lub osobista albo jej obietnica zostały przyjęte przez osobę pełniącą funkcję publiczną, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw zanim organ ten o tym się dowiedział.”;

- 98) art. 230 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 230. Kto, powołując się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej lub instytucji dysponującej środkami publicznymi, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę,
 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 99) art. 232 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 100) w art. 233:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 b) § 4 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 101) art. 234 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;
- 102) art. 235 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
- 103) w art. 237 wyrazy „w art. 234, art. 235 oraz w art. 236 § 1” zastępuje się wyrazami „w art. 234 lub w art. 235”;
- 104) po art. 239 dodaje się art. 239¹ w brzmieniu:
 „Art. 239¹. Kto w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego usuwa, ukrywa, zbywa albo uszkodza lub obciąża rzecz zajęta lub zagrożoną zajęciem,
 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;
- 105) w art. 242:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”,
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.”,
 c) § 4 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 106) art. 245 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;
- 107) skreśla się art. 247;
- 108) w art. 252:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”,

- b) § 2 otrzymuje brzmienie:
 „§ 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działał ze szczególnym okrucieństwem,
 podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.”;
- c) § 4 otrzymuje brzmienie:
 „§ 4. Nie podlega karze za przestępstwo określone w § 1, kto dobrowolnie odstąpił od zamiaru wymuszenia i zwolnił zakładnika.”;
- 109) w art. 253:
 a) § 2 otrzymuje brzmienie:
 „§ 2. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działał ze szczególnym okrucieństwem,
 podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.”;
- b) dodaje się § 3 w brzmieniu:
 „§ 3. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, organizuje adopcję dzieci wbrew przepisom ustawy,
 podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;
- 110) w art. 254:
 a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;
- 111) w art. 255:
 a) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”,
 b) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;
- 112) w art. 256 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:
 „§ 2. Tej samej karze podlega ten, kto w celu rozpowszechniania sporządza, gromadzi, przechowuje, przewozi, przenosi, nabywa, zbywa lub przesyła materiały propagujące faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołujące do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość.”;
- 113) w art. 258:
 a) § 1 otrzymuje brzmienie:
 „§ 1. Kto bierze udział w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego,
 podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”,

b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

c) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

114) art. 261 otrzymuje sankcję: „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

115) w art. 270:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;

b) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. W wypadku mniejszej wagi sprawca przestępstwa określonego w § 1 lub 2,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

116) w art. 271 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”;

117) art. 277 otrzymuje brzmienie:

„Art. 277. Kto znak graniczny niszczy, uszkadza, usuwa, przesuwają lub czyni niewidocznym albo fałszywie wystawia,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.”;

118) w art. 279:

a) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Karze określonej w § 1 podlega także sprawca kradzieży kieszonkowej lub szczególnie zuchwałej.”;

b) w § 2 po wyrazach „kradzież z włamaniem” dodaje się przecinek i wyrazy „kieszonkową lub szczególnie zuchwałą”;

119) w art. 280:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności.”;

120) art. 281 otrzymuje brzmienie:

„Art. 281. Kto w celu utrzymania się w posiadaniu zabranej rzeczy, bezpośrednio po dokonaniu kradzieży używa przemocy lub grozi natychmiastowym jej użyciem albo doprowadza człowieka do stanu nieprzytomności lub bezbronności,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

121) art. 282 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.”;

122) w art. 283 po wyrazach „w art. 279 § 1” dodaje się wyrazy „i 1¹”;

123) w art. 285 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto uruchamia na cudzy rachunek impulsy telefoniczne, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

124) w art. 286 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1, stosuje się przepis art. 309.”;

125) w art. 289 § 2–4 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w stosunku do pojazdu znajdującego się w ruchu lub pokonując zabezpieczenie pojazdu przed jego użyciem przez osobę nieupoważnioną, a także gdy pojazd stanowi mienie znacznej wartości albo sprawca porzuca pojazd w stanie uszkodzonym lub w takich okolicznościach, że zachodzi niebezpieczeństwo utraty lub uszkodzenia pojazdu albo jego części lub zawartości,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 2 popełniono w okolicznościach określonych w art. 280 § 1 lub 2, sprawca

podlega karze przewidzianej w tych przepisach.

§ 4. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 2 popełniono na szkodę osoby najbliższej, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.”;

126) po art. 296 dodaje się art. 296¹ w brzmieniu:

„Art. 296¹. § 1. Kto, pełniąc w jednostce prowadzącej działalność gospodarczą funkcję kierowniczą lub mając istotny wpływ na podejmowanie decyzji związanych z działalnością tej jednostki, przyjmuje korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę w zamian za zachowanie mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto osobie pełniącej funkcję kierowniczą w jednostce prowadzącej działalność gospodarczą lub mającej istotny wpływ na podejmowane decyzje związane z jej działalnością, udziela lub obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za zachowanie mogące wyrządzić tej jednostce szkodę majątkową.”;

127) po art. 297 dodaje się art. 297¹ w brzmieniu:

„Art. 297¹. § 1. Kto wbrew warunkom określonym w ustawie prowadzi działalność polegającą na gromadzeniu środków pieniężnych, przekazywanych pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym przez osoby fizyczne, prawne lub

jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej, w celu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, finansowania przedsięwzięć gospodarczych lub narażając te środki na ryzyko finansowe w inny sposób, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Sprawca, który działalność określoną w § 1 organizuje lub taką działalnością kieruje, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3. Jeżeli wartość środków pieniężnych zgromadzonych w warunkach § 1 jest znaczna, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

128) w art. 299 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Kto, będąc odpowiedzialny w banku, instytucji finansowej lub kredytowej za informowanie zarządu lub organu nadzoru finansowego o przeprowadzeniu operacji finansowej, nie czyni tego niezwłocznie w formie przewidzianej przepisami prawa, mimo że okoliczności przeprowadzenia operacji finansowej wzbudzają uzasadnione podejrzenie, że przedmiot tej operacji pochodzi ze źródła określonego w § 1,

podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”;

129) w art. 301:

a) w § 1 wyrazy „kilku wierzycieli” zastępuje się wyrazami „chociażby jednego wierzyciela” oraz wyraz „ich” zastępuje się wyrazem „jego”;

b) w § 2 wyrazy „kilku wierzycieli” zastępuje się wyrazami „chociażby jednego wierzyciela”;

c) w § 3 wyrazy „kilku wierzycieli” zastępuje się wyrazami „chociażby jednego wierzyciela”, a wyrazy „w sposób lekkomyślny” wyrazem „lekko-myślnie”;

130) w art. 306 wyrazy „znaki identyfikacyjne” zastępuje się wyrazami „znak identyfikacyjny”;

131) w art. 309 po wyrazach „art. 297 § 1” dodaje się przecinek i wyrazy „art. 297¹ § 1–3”;

132) w art. 310 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W wypadku mniejszej wagi, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;

133) w art. 338 w § 2 wyrazy „14 dni” zastępuje się wyrazami „3 dni”;

134) w art. 340 wyrazy „14 dni” zastępuje się wyrazami „3 dni”;

135) w art. 345:

a) po § 2 dodaje się § 2¹ w brzmieniu:

„§ 2¹. Jeżeli czyn określony w § 1 lub 2 wywołało niewłaściwe zachowanie się przełożonego, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”;

b) w § 3 skreśla się wyrazy „lub 2”;

c) po § 3 dodaje się § 3¹ w brzmieniu:

„§ 3¹. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 używa broni palnej, noża lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

136) w art. 347 po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Jeżeli czyn określony w § 1 wywołało niewłaściwe zachowanie przełożonego, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.”;

137) w art. 350 skreśla się § 2 i oznaczenie § 1;

138) w art. 352:

a) § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.”;

b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.”;

c) § 3 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2.”;

139) w art. 355:

a) w § 1 wyraz „mechaniczny” zastępuje się wyrazem „silnikowy”;

b) § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.”;

d) dodaje się § 4–6 w brzmieniu:

„§ 4. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 2 znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego,

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

§ 5. Karom przewidzianym w § 3 lub 4 podlega odpowiednio także sprawca czynu określonego w § 1 lub 2, który zbiegł z miejsca zdarzenia.

§ 6. Art. 42 stosuje się odpowiednio.”;

140) dodaje się art. 355¹ w brzmieniu:

„Art. 355¹. § 1. Żołnierz, który prowadząc uzbrojony pojazd silnikowy, znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, substancji psychotropowej albo środka zastępczego narusza, chociażby nieumyślnie, zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym i powoduje nieumyślnie wypadek, w którym inna osoba odniosła obrażenia ciała określone w art. 157 § 2,

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega sprawca wypadku określonego w § 1, który zbiegł z miejsca zdarzenia.

§ 3. Art. 42 stosuje się odpowiednio.”;

141) w art. 356 wyraz „zarządzenia” zastępuje się wyrazem „rozkazu”;

142) w art. 360 § 1 otrzymuje sankcję: „podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.”;

143) w art. 362 § 2 otrzymuje sankcję: „podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.”.

(...)

Art. 4. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 554 i Nr 160, poz. 1083 oraz z 1998 r. Nr 113, poz. 715) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w § 2:

a) w pkt 3 po wyrazach „art. 301 — podlega grzywnie” dodaje się przecinek i wyrazy „karze ograniczenia wolności”,

b) w pkt 51 ppkt a, wyrazy „podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności do lat 10” zastępuje się wyrazami „podlega grzywnie i karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”;

2) w art. 11:

a) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Grzywny kwotowe określone w ustawach szczególnych zamienia się na grzywny określone w stawkach dziennych, przyjmując że — ilość stawek dziennych stanowiących dolną granicę grzywny uzyskuje się w wyniku podzielenia dotychczasowej kwoty będącej dolną granicą grzywny przez 100; jednakże dolna granica grzywny nie może być niższa od 10 stawek dziennych — ilość stawek dziennych stanowiących górną granicę grzywny uzyskuje się w wyniku podzielenia dotychczasowej kwoty 1.000.000 zł lub wyższej będącej górną granicą grzywny przez 2.000; jeżeli dotychczasowa górną granica grzywny określona została poniżej 1.000.000 zł, to ustala się górną granicę grzywny na 360 stawek dziennych.”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepis § 1 i § 1¹ nie dotyczy ustawy Kodeks karny skarbowy.”;

3) po art. 14 dodaje się art. 14¹ w brzmieniu:

„Art. 14¹. W sprawach, w których prawomocnie orzeczono środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym albo w innym odpowiednim zakładzie w związku z popełnieniem przestępstwa w stanie ograniczonej w stopniu znacznym poczytalności, sąd rozstrzyga przed zwolnieniem z zakładu, czy orzeczoną karę pozbawienia wolności należy wykonać. Okres pobytu w zakładzie zalicza się na poczet orzeczonej kary w razie jej wykonania.”.

(...)

UZASADNIENIE

Prawo karne jest bardzo ważnym czynnikiem warunkującym skuteczną walkę z przestępczością, choć nie jest czynnikiem jedynym. Organa ścigania, prokuratura oraz sądy działają na podstawie oraz w ramach tego prawa. Właściwa reakcja organów porządku prawnego na zaistniałe zło w postaci popełnionego przestępstwa nie jest więc możliwa, jeśli podstawą działania tych organów są Kodeksy karne — materialny, postępowania karnego i wykonawczy — nie dostosowane do aktualnych wymogów walki z przestępczością, a zarazem obciążone licznymi legislacyjnymi błędami.

Uchwalone odrębnymi ustawami z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego i Kodeks karny wykonawczy od samego początku wzbudzały liczne kontrowersje. W tych warunkach Rząd jeszcze przed wejściem w życie nowych kodyfikacji karnych zadeklarował potrzebę przeprowadzenia dokładnej analizy praktyki opartej na nowych kodeksach i dokonania oceny wszystkich kodeksów.

Taka analiza z udziałem przedstawicieli nauki i praktyki została przeprowadzona. W wyniku tej oceny okazało się niezbędne pilne przygotowanie nowelizacji Kodeksu karnego, Kodeksu postępowania karnego i Kodeksu karnego wykonawczego, a także wiążącej się z tym nowelizacji przepisów wprowadzających te kodeksy oraz niektórych innych ustaw.

Nowy Kodeks karny materialny spotkał się z krytyką już od chwili uchwalenia. Krytyka ta wynikała co najmniej z trzech niezależnych od siebie przyczyn.

Po pierwsze, zwracano uwagę na nadmierną i nieuzasadnioną liberalizację odpowiedzialności karnej, która spowodowała, że kodeks nie przystaje do polskiej rzeczywistości. Podkreślano, że przy jego tworzeniu zupełnie zignorowano wzrastające zagrożenia, jak i poczucie zagrożenia przestępczością.

Po drugie, wskazywano na szereg błędów legislacyjnych, które utrudniają, a w niektórych sytuacjach wręcz uniemożliwiają prawidłowe stosowanie przepisów nowego kodeksu w praktyce.

Po trzecie wreszcie podnoszono, że kodeks ten nie stanowi satysfakcjonującej odpowiedzi na pojawiające się nowe zagrożenia i patologie społeczne.

Punktem wyjścia oceny kodeksu musi być diagnoza aktualnego stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, inaczej mówiąc analiza struktury i dynamiki przestępczości.

Badania prowadzone przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości pokazują, że „nie ulega wątpliwości, że przestępczość jest tą sferą patologii społecznej, która wraz z początkiem przemian politycznych i gospodarczych zmieniła się w Polsce najgwałtowniej i najbardziej niekorzystnie”¹.

W okresie od 1989 do 1996 roku liczba popełnianych przestępstw wzrosła blisko dwukrotnie, natomiast licząc od 1970 roku — 2,5-krotnie.

Tytułem przykładu można podać, że na przestrzeni od 1989 do 1996 roku liczba kradzieży wzrosła o ok. 70%, zabójstw i uszkodzeń ciała dwukrotnie, rozbojów trzykrotnie, bójek i pobić czterokrotnie itd.

Każdego następnego roku przestępczość w Polsce wzrastała przeciętnie 10–20% rocznie. Należy tu dodać, że tendencja wzrostowa przestępczości ma nadal dużą dynamikę. W pierwszym półroczu bieżącego roku przestępczość wzrosła o dalsze 14%, a liczba przestępstw w najpoważniejszych kategoriach wzrosła dla przykładu: zgwałceń o 17,3%, kradzieży o 29,3%, zabójstw o 31%, rozbojów o 32%.²

Co prawda, według publikowanych statystyk policyjnych Polska jest krajem o co najwyżej średnim zagrożeniu przestępczością.³ Należy jednak z naciskiem podkreślić, że jest to jednak obraz dalece zwodniczy biorąc pod uwagę rezultaty badań wiktymizacyjnych. Wedle badań Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości ponad 60% przestępstw popełnionych w naszym kraju nie trafia w ogóle do wiedzy policji. W przypadku niektórych kategorii przestępstw sytuacja ta wygląda jeszcze gorzej. Wystarczy podać, że policja nie wie o około 70% pobić, o 80% kradzieży, o 90% przestępstw o charakterze seksualnym.⁴

Jednym słowem, w świetle badań wiktymizacyjnych Polska jest krajem, w którym zagrożenie niektórymi typami przestępstw jest jednym z najwyższych na świecie. Dotyczy to takich groźnych przestępstw, jak pobicia, groźby, gwałty czy rozboje.⁵

¹ *Atlas przestępczości w Polsce*, Instytut Wymiaru Sprawiedliwości, Warszawa 1999, s. 168.

² Raport MSWiA.

³ A. Siemaszko, *Atlas przestępczości w Polsce 2*, Warszawa 1999, s. 139 i n.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *International Crime (Victim) Survey przeprowadzone w latach 1989, 1992, 1996 w ponad 50 krajach*, cyt. za *European Sourcebook of Crime Statistics*, Rada Europy, Strasbourg 1999, s. 199 i n.

Rozpatrując przestępstwo zabójstwa Warszawa jest jednym z najmniej bezpiecznych miast na świecie, ustępując tylko Belfastowi, Amsterdamowi, Moskwie, Pretorii i Waszyngtonowi.⁶ Wzrost zagrożenia przestępczością znajduje swoje odbicie w odczuciach społecznych w Polsce. Trzeba pamiętać, że wymiar sprawiedliwości jest procesem społecznym, zaś siła oddziaływania prawa karnego i posłuch dla niego zależą w niemałym stopniu od społecznej akceptacji dla tego prawa. Tymczasem prowadzone badania opinii publicznej niezbitnie wykazują, że prawo karne uważane jest za nadmiernie liberalne i z tego powodu jest ono negatywnie oceniane przez zdecydowaną większość Polaków.⁷

Odpowiedzią na ten dynamiczny wzrost przestępczości było radykalne złagodzenie represji karnej, co nastąpiło za sprawą Kodeksu karnego z 1997 roku.⁸ Co więcej w wielu wypadkach doszło do zawężenia zakresu prawno-karnej ochrony ludzi przed nierzadko najcięższymi przestępstwami. Stało się to za sprawą zmian redakcyjnych niektórych przepisów prowadzących do zawężania zakresu kryminalizacji.

Niezawodnym probierzem słuszności przyjmowanych założeń oraz proponowanych regulacji jest praktyka organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości. Z praktyki tej zaś wynika, że podczas gdy w okresie ostatnich 10 lat nastąpił zdecydowany wzrost liczby popełnianych przestępstw, w tym przestępstw brutalnych, orzecznictwo polskich sądów stawało się coraz łagodniejsze.

W roku 1990, 28% kar orzekanych w sądach I instancji było karami bezwzględnie pozbawienia wolności. W roku 1999 odsetek ten spadł do 13%.⁹ W tym samym czasie liczba kuratorów sądowych nie uległa odpowiedniemu zwiększeniu, co m.in. powoduje, że zarówno w praktyce jak i w odczuciu społecznym kara w zawieszeniu nie jest karą.

W tym dominującym w latach dziewięćdziesiątych trendzie do łagodzenia odpowiedzialności karnej należy szczególnie wyróżnić okres po wprowadzeniu w życie nowego Kodeksu karnego. W ciągu ostatnich dwóch lat złagodzenie odpowiedzialności karnej jest bowiem szczególnie widoczne.

⁶ *International comparison of criminal justice statistics 1998*, Home Office, Wielka Brytania 2000, s. 4.

⁷ Badania przeprowadzone przez Pracownię Badań Społecznych w Sopocie, opublikowane w *Rzeczpospolitej* 1999, nr 265 pokazują, że 91% ankietowanych uważa, że prawo jest zbyt łagodne dla przestępców.

⁸ J. Kochanowski, *Redukcja odpowiedzialności karnej*, Warszawa 2000; w opracowaniu tym została poddana gruntownej ocenie skala złagodzenia represji karnej.

⁹ *Statystyka sądowa i penitencjarna*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 1991 i 2000.

Przykładowo za gwałt ze szczególnym okrucieństwem lub zbiorowy (art. 168 § 2 d.k.k. oraz art. 197 § 2 k.k.) odsetek wymierzanych kar poniżej 3 lat (czyli wówczas poniżej ustawowego minimum) pozbawienia wolności oscylował w latach 1990–1996 pomiędzy 15 a 20%. W roku 1998 wyniósł już 30%, a w roku 1999 już dwóch na pięciu sprawców gwałtu zbiorowego lub ze szczególnym okrucieństwem otrzymuje wyrok poniżej 3 lat pozbawienia wolności.

W przypadku rozboju na początku lat dziewięćdziesiątych odsetek orzeczonych kar warunkowo zawieszanych stanowił około 5%, by później stopniowo się podnosić, aż do obecnego poziomu ponad 40%. W tym samym czasie, za to poważne przestępstwo karę 5 lat i więcej pozbawienia wolności otrzymuje coraz mniej sprawców. Na początku lat dziewięćdziesiątych odsetek takich kar wynosił 20%, a obecnie zaledwie 5%.¹⁰

Badania Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości porównujące orzeczenia z 1997 roku, z okresem obowiązywania starego kodeksu, z orzecznictwem zapadłym pod rządami nowego Kodeksu karnego z 1999 roku pokazują np.:

- w przypadku kradzieży udział kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem zwiększył się aż o 11%, częściej także warunkowo umarzono postępowania,
- w przypadku rozboju udział kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem zwiększył się aż o 28%,
- w przypadku gwałtu ze szczególnym okrucieństwem lub zbiorowego udział skazań na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem zwiększył się blisko dwukrotnie.¹¹

Powyższy stan polskiego orzecznictwa warto odnieść do orzecznictwa w krajach Europy Zachodniej. Mało znanym faktem jest to, że jest tam więcej niż w Polsce ludzi karanych karą bezwzględnego pozbawienia wolności. Aczkolwiek średni wymiar kary jest niższy niż w Polsce (co powoduje też, że jest relatywnie mniejsza liczba więźniów), to kary dla sprawców poważnych przestępstw są surowe.

Wielka Brytania, Francja, Włochy i wiele innych państw zachodnioeuropejskich karzą o wiele surowiej sprawców zabójstw, gwałtów czy rozbojów.

Co drugi wyrok za zabójstwo w Anglii to wyrok dożywocia. Średni wymiar kary za gwałt we Francji to prawie 10 lat, w Anglii ponad 6 lat, a w Polsce około 3 lata. Za rozbój łagodniej od Polski karzą w Europie tylko państwa

¹⁰ Dane Ministerstwa Sprawiedliwości, orzeczenia I instancji.

¹¹ B. Gruszczyńska, M. Marczewski, *Nieprawomocne orzeczenia sądów w sprawach karnych w świetle starego i nowego kodeksu karnego*, Warszawa 2000.

skandynawskie i Słowenia.¹² W tym kontekście uderzające jest, że wedle wspomnianego Atlasu Przemocności Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości Polska jest krajem o największym zagrożeniu rozbojami w Europie.

Liczba więźniów w Polsce w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców (ok. 145) jest niewiele wyższa niż w Anglii (ok. 125) czy Portugalii (ok. 130).¹³ Należy zwrócić uwagę na to, że w ostatnich 10 latach w większości krajów nastąpił zdecydowany wzrost populacji więziennej, np. w Holandii o ponad 80%, w Portugalii niemal 80%, w Hiszpanii ponad 60%, we Włoszech ponad 40%. Polska jest wśród mniejszości krajów, w których liczba więźniów na przestrzeni ostatnich lat spadła¹⁴ (dopiero w ostatnim czasie tendencja ta zaczyna ulegać zmianie). Ten spadek jest szczególnie znaczący w odniesieniu do wzrastającej ilości popełnianych przestępstw.

Zasadniczo wyróżnić można cztery kategorie przestępstw, w odniesieniu do których proponuje się zaostrzenie represji karnej:

1. Niniejszy projekt zmierza do wyraźnego zaostrzenia represji karnej za ciężkie przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu oraz brutalne przestępstwa, zwłaszcza te popełniane z użyciem przemocy. Wiąże się to ze znacznym wzrostem tego rodzaju przestępstw, czemu coraz częściej towarzyszy okrucieństwo i bestialstwo w działaniu sprawców. Tymczasem, na co wskazuje przywoływana już statystyka sądowa, orzecznictwo sądów w tym zakresie jest nadmiernie łagodne. Społeczeństwo w stosunku do tej kategorii przestępstw, jak do żadnej innej, domaga się poważnego zaostrzenia represji karnej. Jest to oczekiwanie słuszne, gdyż wobec wyraźnego wzrostu tego rodzaju przestępstw nie należało łagodzić odpowiedzialności karnej, co nastąpiło za sprawą Kodeksu karnego z 1997 roku, ale ją zaostrzyć, co proponuje niniejsza nowelizacja.

2. Ostrze represji karnej w proponowanej nowelizacji w bardzo poważnym stopniu skierowane zostało przeciwko zorganizowanej przestępczości. Tym bardziej, że w Kodeksie karnym 1997 roku zliberalizowano odpowiedzialność karną również w przypadku tej kategorii przestępstw. Ponadto w kodeksie tym nastąpiły zmiany w zakresie redakcji przepisów odnoszących się bezpośrednio do zorganizowanej przestępczości, poważnie utrudniające skuteczną walkę z tą niezwykle niebezpieczną patologią. Dlatego niezbędne były również zmiany redakcyjne niektórych przepisów.

Podkreślenia wymaga tu kilka faktów. Zorganizowana przestępczość tworzy profesjonalną strukturę, służącą popełnianiu przestępstw (często są to

¹² Dane za *European Sourcebook of Crime Statistics*, op. cit., s. 109 i n.

¹³ *World Prison Population List*, Home Office, Wielka Brytania 2000.

¹⁴ *International comparisons of criminal justice statistics 1998*, op. cit.

przestępstwa najcięższej wagi, a sposób ich popełniania nierzadko charakteryzuje się brutalnością działania sprawców). To właśnie profesjonalizm działania i zorganizowana struktura stanowią największą trudność w późniejszym dowodzeniu i pociągnięciu sprawców do odpowiedzialności karnej. Tego rodzaju zorganizowane struktury generują całą machinę przestępczą, sięgającą bezpośrednio lub pośrednio różnych dziedzin życia, nie wyłączając różnych szczebli władzy.

Poza profesjonalizmem działania, zorganizowana przestępczość ucieka się do różnych środków służących utrudnieniu lub nawet uniemożliwieniu skutecznego ścigania i pociągnięcia do odpowiedzialności karnej. Dochodzi do korumpowania, zastraszania, a w niektórych przypadkach podjęcia czynów przeciwko życiu i zdrowiu funkcjonariuszy państwowych, świadków i innych uczestników postępowań karnych. Charakterystyczna jest w tego rodzaju sprawach niezwykle mała gotowość świadków, a nawet pokrzywdzonych, do współdziałania z organami ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Dokonywane w biały dzień, na oczach wielu świadków, zabójstwa członków konkurencyjnych gangów są widocznym znakiem panującego w tym środowisku poczucia bezkarności i rozzuchwalenia.

Wreszcie, policja i UOP stwierdzają w naszym kraju ciągły wzrost ilości zorganizowanych grup przestępczych, również tych o międzynarodowych charakterze. Szczególnie duże zagrożenie, jakie niesie ta kategoria przestępczości, wymaga stworzenia restrykcyjnego instrumentarium prawnego, wymierzonego w jej funkcjonowanie. Istnieje szerokie społeczne poparcie dla zdecydowanej walki ze zorganizowaną przestępczością. Dotyczy to również znacznego zaostrzenia przepisów Kodeksu karnego.

3. W przypadku przestępstw określanых ogólnie jako korupcyjne, Polska zajmuje, wedle statystyk przedstawianych przez organizacje takie jak Transparency International, czołowe miejsca w Europie. Wyniki badań opinii publicznej¹⁵ potwierdzają między innymi raporty Najwyższej Izby Kontroli oraz statystyki udostępniane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Niekwestionowany i narastający wzrost ilości przestępstw o charakterze korupcyjnym nie pociągnął za sobą, jak dotąd, trafnego i racjonalnego działania ustawodawcy. Najdobitniejszym przykładem jest nowy Kodeks karny. Kodeks z niezrozumiałych przyczyn nie tylko dalece złagodził represję karną,

¹⁵ W tym przygotowane przez Demoskop dla Fundacji Batorego pochodzące z lipca 2000 r. badanie: „Postawy Polaków wobec korupcji, Raport z badania Omnibus”.

lecz usunął także istniejące rozwiązania prawne pozwalające na rozbicie solidarności łączącej osobę wręczającą i przyjmującą korzyść. Co więcej, wyłączył również spod zakresu penalizacji cały zakres patologii korupcyjnej.

Celem proponowanych zmian jest przede wszystkim stworzenie adekwatnego do narastających zagrożeń mechanizmu, pozwalającego na przeciwstawienie się omawianemu zjawisku.

Konieczność zmian w zakresie penalizacji przestępstw o charakterze korupcyjnym niezbędna jest również z uwagi na znaczny postęp, który w tym zakresie poczyniło, w latach dziewięćdziesiątych, szereg państw. Bez wątpienia stoi przed Polską wyzwanie wynikające z podpisanych umów międzynarodowych, w tym konwencji OECD „O zwalczaniu przekupstwa zagranicznych funkcjonariuszy publicznych w międzynarodowych transakcjach handlowych” oraz Rady Europy „Konwencji prawnokarnej o korupcji”, dostosowania obowiązujących przepisów do wymagań nakładanych przez wskazane umowy, które nie tylko rozszerzają zakres penalizacji czynów, lecz również wymagają skutecznych, proporcjonalnych i odstraszcających kar.

4. Jednym z warunków skutecznej walki z przestępczością jest zapewnienie właściwej ochrony — w tym ochrony prawnokarnej — organom porządku prawnego tę walkę prowadzącym. Dotyczy to również innych uczestników postępowania karnego, jak choćby świadków czy biegłych. Konieczność taką dyktuje nie tylko realnie wzrastająca ilość zamachów, również najpoważniejszych, godzących w dobra prawne tej kategorii osób. Również istotne znaczenie ma wzrastające poczucie zagrożenia omawianej grupy osób, zwłaszcza zaś świadków. Zagrożenie to, na co wskazuje statystyka, nie jest bezpodstawne.

Dlatego też proponuje się istotne zaostrzenie represji karnej za czyny skierowane przeciwko tym kategoriom osób, zwłaszcza poprzez podniesienie dolnych progów zagrożenia karą.

Od wejścia w życie nowego Kodeksu karnego minęły niespełna 2 lata, mimo to praktyka zdążyła wykazać słabość kodeksu, wyrażającą się nie tylko w liberalizmie orzecznictwa, ale też w licznych błędach merytorycznych. Dlatego celem projektowanej ustawy jest również poprawienie i usunięcie sprostrażonych błędów legislacyjnych. W kilku miejscach niezbędne było też dostosowanie przepisów ustawowych do postanowień Konstytucji RP i zobowiązań międzynarodowych naszego kraju.

Wreszcie konieczne było dostosowanie regulacji prawnych do niektórych nowych zjawisk społecznych, a przede wszystkim do nowych form działalności przestępczej.

Proponowany projekt nowelizacji Kodeksu karnego nie może abstrahować od uchwały Sejmu podjętej w dniu 22 lipca 1999 r., w sprawie stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w Polsce. Zwłaszcza zaś nie może pomijać stanowiska zawartego w rządowym dokumencie z dnia 22 września 1999 r. pt. *Nowe Otwarcie*, który zaprezentowany został osobiście przez Premiera Jerzego Buzka. Wspomniana uchwała Sejmu zawiera szereg istotnych postulatów zmiany Kodeksu karnego, zaś rządowy dokument zapowiedź konkretnych zmian niektórych jego regulacji. Wreszcie, projekt uwzględnia szereg konkretnych zastrzeżeń zgłoszonych pod adresem nowego kodeksu przez przedstawicieli doktryny i praktyki prawa karnego.

Proponowana zmiana brzmienia art. 3 k.k. nie oznacza braku respektu dla zasady humanitaryzmu jako pochodnej zasady demokratycznego państwa prawnego. Zmiana ta ma na celu szersze uwzględnienie w procesie stosowania i interpretowania przepisów prawa karnego słusznych interesów osób pokrzywdzonych. Ponadto przesądza ona, że sąd, stosując wszystkie przepisy k.k. (dotychczas mowa była tylko o karach i środkach karnych), winien mieć na uwadze również społeczne poczucie sprawiedliwości. Trzeba bowiem pamiętać, że sprawca, popełniając przestępstwo, wyrządza zło nie tylko pokrzywdzonemu, ale też całemu społeczeństwu, naruszając porządek prawny stanowiący podstawę jego funkcjonowania. Zaznaczyć należy, że art. 3 k.k. w proponowanym brzmieniu zapewnia właściwe relacje pomiędzy koniecznością poszanowania godności człowieka a wymogami w sferze tzw. prewencji generalnej, w tym negatywnej — w znaczeniu projektowanego art. 53 § 1 oraz dopuszczalnością zakazu warunkowego zwolnienia (projektowany art. 77 § 1).

Podkreślenia wymaga — mając zwłaszcza na uwadze dotychczasową praktykę wymiaru sprawiedliwości jeden z zasadniczych celów prawa karnego, jakim jest uczynienie zadość ofierze przestępstwa. Przepis w takim brzmieniu korelować będzie z art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k., stanowiącym, że jednym z celów postępowania karnego jest uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego.

Dokonana w art. 5 k.k. korekta podkreśla, iż przepis ów normuje zasady podległości polskiej ustawie karnej osoby, która popełniła czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub w miejscach zrównanych, na mocy prawa, z tym terytorium. Wyjątki od tej zasady normują przepisy szczególne.

Nasilenie liczby poważnych przestępstw popełnionych przez nieletnich, który to fakt znalazł odbicie we wspomnianej sejmowej uchwale i rządowym

dokumencie, uzasadnia potrzebę rozszerzenia katalogu czynów zabronionych objętych art. 10 § 2 k.k. Wedle propozycji nieletni po ukończeniu 15 lat mogliby odpowiadać karne przed sądem powszechnym za wszystkie zbrodnie oraz szereg groźnych występków. Rozszerzając katalog występków, za które odpowiedzialność mogliby ponosić nieletni, poza ciężarem przestępstwa, brano pod uwagę statystyki wskazujące, jakich typów czynów nieletni dopuszczają się najczęściej. Należy podkreślić, że stosowanie tego przepisu nadal jest fakultatywne i uzależnione od spełnienia przewidzianych w art. 10 § 2 k.k. przesłanek, które modyfikacji nie ulegają.

Dotychczasowe rozwiązanie przewidziane w art. 10 § 3 k.k. przewidujące, iż orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawcy przestępstwo, jest nieuzasadnionym ograniczeniem władzy sędziowskiej i wyrazem braku zaufania do sądu. Powyższe ograniczenie zostaje uchylone. Sąd nadal będzie miał możliwość zastosowania w omawianym przypadku nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Konstrukcja art. 12 wprowadzająca tzw. czyn ciągły nie rozwiązała problemów praktyki, przeciwnie — okazała się posiadać bardzo poważne mankamenty, zasadniczo utrudniające stosowanie jej w praktyce. Poza tym dotychczasowa regulacja art. 12 k.k., bez jakiegokolwiek uzasadnienia liberalizuje odpowiedzialność karną sprawców dopuszczających się przestępstw kilkakrotnie jak również wielokrotnie. Konstrukcja art. 12 k.k. spotkała się z powszechną krytyką przedstawicieli praktyki, a także zdecydowanej większości przedstawicieli teorii prawa karnego.

Aktualna regulacja art. 25 § 3 k.k. jest nieprawidłowa z dogmatycznego i praktycznego punktu widzenia. Nade wszystko nie odpowiada aktualnym potrzebom kryminalno-politycznym.

Wzrastające zagrożenie przestępczością, w tym tą najpoważniejszą wraz z towarzyszącą temu zjawisku brutalizacją i bezwzględnością działania przestępców, uzasadnia wprowadzoną zmianę.

Wedle proponowanego brzmienia art. 25 § 3 k.k. przekroczenie granic obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia, gdy strach lub wzburzenie usprawiedliwione były okolicznościami zamachu, winno skutkować umorzeniem postępowania przygotowawczego przez prokuratora na zasadzie art. 17 § 1 pkt 4 k.p.k.

Dopuszczenie się przez sprawcę czynu zabronionego celem osiągnięcia korzyści majątkowej lub osiągnięcia przez niego w wyniku przestępczego działania korzyści majątkowej, uzasadnia wprowadzenie obok kary pozba-

wienia wolności obligatoryjnie wymierzonej grzywny. Zmiana regulacji art. 33 § 2 k.k. stanowi również odpowiedź na postulat zawarty we wspomnianej na wstępie sejmowej uchwale.

Przepis art. 35 § 3 k.k. jest rozwiązaniem błędnym. Nie jest bowiem możliwe wysłuchanie oskarżonego w przedmiocie miejsca, czasu, rodzaju czy sposobu wykonywania obowiązku pracy w ramach kary ograniczenia wolności, przed wydaniem wyroku, gdyż pozostawałoby to w kolizji z zasadą domniemania niewinności. Z kolei po wyroku takie wysłuchanie byłoby bezprzedmiotowe, skoro wnioski te powinny być określone w wyroku. Z tych samych względów skreślono art. 35 § 3 k.k., jak i art. 74 § 1 k.k.

Skreślenie art. 38 § 3 k.k. jest konsekwencją zmiany przewidzianej w art. 10 § 3 k.k.

W art. 39 pkt 4¹ k.k. proponuje się wprowadzenie nowego środka karnego, to jest przepadku korzyści majątkowej.

Za w pełni uzasadniony należy uznać powrót do obligatoryjnie orzekanego pozbawienia praw publicznych w sytuacji, gdy sprawca dopuścił się zbrodni. Takie rozwiązanie przewiduje propozycja art. 40 § 1. Ponadto w § 2 art. 40 wprowadza się zmianę przewidującą możliwość orzeczenia przez sąd pozbawienia praw publicznych w razie skazania na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 2 (dziś nie krótszy od lat 3) za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

Proponowane natomiast zmiany w art. 42 k.k. mają na celu zaostrzenie sankcji wobec nietrzeźwych sprawców poważnych wypadków drogowych i katastrof w komunikacji poprzez wprowadzenie m.in. możliwości orzekania dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów silnikowych. Projekt znosi obligatoryjnie orzekanie zakazu w stosunku do sprawcy przestępstwa komunikacyjnego, który nie prowadził pojazdu silnikowego (dotąd: mechanicznego). W stosunku do takiego sprawcy ma zastosowanie art. 42 § 1.

Zmiana dokonana w art. 46 § 2 k.k. umożliwia orzeczenie nawiązki w każdej sprawie określonej w art. 46 § 1 k.k. (obecnie tylko w sprawach przestępstw przeciwko zdrowiu), jeżeli sąd uzna za uzasadnione odstąpić od orzeczenia obowiązku naprawienia szkody. Zakres stosowania § 2 zostaje więc poszerzony z korzyścią dla pokrzywdzonego. W przypadku art. 46 § 3 propozycja zmierza do tego, by w niektórych skomplikowanych sprawach o zawiłym stanie faktycznym, np. w katastrofie drogowej, sądy karne nie musiały wyręczać zakładów ubezpieczeniowych w ustaleniu dokładnej wysokości szkody na rzecz poszczególnych pokrzywdzonych. Mogłoby to bowiem w poważnym stopniu zaważyć na wydłużeniu postępowania sądowego

(np. wiązać się z powoływaniem wielu dodatkowych biegłych). Pociągałoby to też za sobą ponoszenie kosztów przez sądy i resort sprawiedliwości za zakłady ubezpieczeniowe. W niektórych wypadkach mogłoby to wręcz narażać pokrzywdzonego, na rzecz którego zasądzono obowiązek naprawienia szkody, na dodatkowy regresowy proces cywilny ze strony zakładu ubezpieczeniowego (np. z powodu treści umowy o ubezpieczeniu). Trzeba tu dodać, że w sytuacji określonej w § 3 sąd zobligowany będzie orzec na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę. Ponadto art. 415 § 6 Projektu ustawy o zmianie k.p.k. stanowi, że: „Jeżeli zasądzone odszkodowanie orzeczonego obowiązku naprawienia szkody albo nawiązka nie pokrywają całej szkody lub nie stanowią pełnego zadośćuczynienia za krzywdę, pokrzywdzony może dochodzić dodatkowych roszczeń w postępowaniu cywilnym”, to tym samym interes pokrzywdzonego w tych nowo proponowanych przepisach jest w pełni zabezpieczony.

Zmiana przewidziana w art. 48 k.k. wynika stąd, że granice grożącej nawiązki powinny być określone w odniesieniu do czasu popełnienia przestępstwa. Wymaga tego także zasada określoności sankcji.

Symboliczna górna granica wysokości świadczenia przewidzianego w art. 49 k.k. nie znajduje uzasadnienia, skoro świadczenie to jest jedyną realną dolegliwością przewidywaną za popełnienie przestępstwa w razie odstąpienia od wymierzenia kary. Dlatego górna granica tego świadczenia ulega podwyższeniu z „trzykrotności” na „dziesięciokrotność” najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

Daleko idące ograniczenie możliwości podania wyroku do publicznej wiadomości, jakie nastąpiło w stosunku do poprzedniego stanu prawnego za sprawą redakcji art. 50 k.k. jest nieuzasadnione z kryminalno-politycznych względów. Jest też wyraźnie niekorzystne dla osoby pokrzywdzonej. Proponowana modyfikacja art. 50 k.k. rozszerza możliwość podania przez sąd wyroku do publicznej wiadomości, zwłaszcza gdy przemawia za tym wzgląd na społeczne oddziaływanie kary lub interes pokrzywdzonego.

Zdecydowanie krytycznej ocenie poddać należy aktualną regulację art. 53 § 1 k.k. określającą dyrektywy sądowego wymiaru kary. Wedle aktualnego brzmienia tego przepisu zasada winy nie oznacza dyrektywy wymiaru kary odpowiadającej stopniowi zawinienia. Dziś ma ona limitować sądowy wymiar kary wyznaczając jego górną granicę. Na równie krytyczną ocenę zasługuje wyłączenie nawiązywanie do idei tzw. pozytywnej prewencji, co pozostaje w związku z wyeliminowaniem tzw. prewencji negatywnej, opartej na założeniu odstrasżającego działania kary.

Mając powyższe na uwadze uznano, że art. 53 § 1 k.k. zasługuje na nową redakcję. Zaproponowana zmiana wolna jest od wskazanych mankamentów dotychczasowego rozwiązania.

W związku z koniecznością orzekania wobec nieletnich i młodocianych sprawców bardzo poważnych przestępstw wieloletnich kar pozbawienia wolności, których funkcja wychowawcza jest co najmniej problematyczna, niezbędna jest zmiana art. 54 § 1 k.k.

Propozycja art. 54¹ k.k. stanowi powrót do regulacji przewidywanej przez k.k. z 1969 roku. Nowy artykuł stanowi dla sądu wskazówkę, że uprzednie skazanie sprawcy za przestępstwo umyślne albo podobne przestępstwo nieumyślne, sąd winien uwzględnić jako okoliczność wpływającą na zaostrzenie kary.

Skreślenie dotychczasowego art. 58 k.k. wynika z leżącej u podstaw nowelizacji kodeksu idei zmiany dotychczasowego modelu polityki karnej. Aktualnie kodeks narzuca model polityki karnej, zmierzający do wyeliminowania o ile to możliwe, kar bezwzględnych pozbawienia wolności. Najbardziej wyraziście wynika to z dotychczasowej treści art. 58 k.k. Warto tu wspomnieć, że z aktualnego brzmienia art. 58 § 2 k.k. wynikała konsekwencja w postaci bezkarności sprawców zagrożonych tylko samoistną grzywną.

Proponuje się powrót do tzw. przestępstwa ciągłego, która to konstrukcja znalazłaby się w nowym art. 58 k.k. Wprowadzenie tego znanego z Kodeksu karnego z 1969 roku rozwiązania sprawdzonego w praktyce i szeroko wyjaśnionego na gruncie doktryny prawa karnego jest konsekwencją wykreślenia art. 12 k.k. i art. 91 k.k. Regulacja ta stwarza możliwość wymierzania kary, w wypadku przestępstwa ciągłego, w granicach do najwyższego zagrożenia zwiększonego o połowę, jednak bez przekroczenia granicy danego rodzaju kary. Jest to uzasadnione tym, że wielość czynu tworzy nową jakość, która rzutuje na wymiar kary, podobnie jak rzeczywisty zbieg przestępstw.

Proponowane brzmienie art. 59 merytorycznie uzasadnione jest tego rodzaju sytuacjami, w których skazanie na karę pozbawienia wolności do 6 miesięcy nie byłoby celowe, natomiast trafne jest wymierzenie kary ograniczenia wolności lub grzywny. Zmiana rodzaju kary na łagodniejszą nie będzie możliwa, gdy sprawca był uprzednio skazany na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne.

Dotychczasowa praktyka stosowania art. 60 § 3 k.k. wykazała niewątpliwą konieczność zmiany tego przepisu, w szczególności przez wprowadzenie warunku, aby ujawnione informacje nie były wcześniej znane organowi powołanemu do ścigania przestępstw. Zgodnie z sugestiami praktyków, pro-

ponuje się rozszerzenie stosowania art. 60 § 3 k.k. na wypadki, w których jeden z dwóch współdziałających ujawnia informacje o drugim. Trudno jest uzasadnić dotychczasowy warunek, współdziałania przestępczego trzech sprawców. Wreszcie zmiana dotyczyć ma także samego przywileju wynikającego z zachowania sprawcy, o którym jest mowa w art. 60 § 3 k.k. Dotychczas przewidziane obligatoryjne nadzwyczajne złagodzenie kary wydaje się, że może w wielu wypadkach iść zbyt daleko. Dlatego w miejsce obligatoryjnego nadzwyczajnego złagodzenia kary, projekt przewiduje obligatoryjne obniżenie górnej granicy kary do jednej drugiej (w wypadku dożywocia — do 15 lat), a nawet także możliwość nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Proponowana zmiana w § 4 art. 60 k.k. uzasadniona jest konsekwencją i warunkami proponowanej zmiany w § 3 skoro motywowana jest odpowiednio podobnymi okolicznościami jak wskazane w odniesieniu do art. 60 § 3 k.k.

Proponowana zmiana w art. 63 § 1 k.k. wypełnia lukę powstałą na skutek utrzymania w ustawach dodatkowych grzywnien kwotowych. Jednocześnie proponuje się dokonanie zmiany w art. 11 § 1¹ ustawy — Przepisy wprowadzające Kodeks karny poprzez wprowadzenie stosownego mechanizmu przeliczania grzywnien kwotowych, określonych w ustawach szczególnych, na grzywny w stawkach dziennych.

Wychodząc m.in. naprzeciw oczekiwaniom Sejmu, który wyraził pogląd o potrzebie „zaostrzenia sankcji karnych za przestępstwa popełnione w warunkach recydywy”, celowe jest zwiększenie dolnego progu ustawowego zagrożenia karą zwłaszcza w przypadku recydywy wielokrotnej. Proponuje się również podwyższenie dolnego progu zagrożenia karą o 6 miesięcy w przypadku recydywy zwykłej.

Należy mieć na uwadze, że społeczeństwo słusznie domaga się zwiększenia ochrony przed osobami, które mimo otrzymanego ostrzeżenia w postaci wcześniejszego skazania czy wręcz skazań (multirecydywa), nadal naruszają porządek prawny. Czynią to mimo świadomości, że w przypadku recydywy grozi wyższa kara. Ze świadomością tą łączą się zwiększone społeczne wymagania stawiane sprawcy uprzednio karanemu. Dlatego recydywista — zwłaszcza wielokrotny — urzeczywistnia zwiększone zło poprzez sprzeniewierzenie się tym większym społecznym wymaganiom zgodnego z prawem zachowania, co pociąga zwiększenie zarzucalności związanej z jego winą. W przypadku recydywy wielokrotnej kolejne naruszenia prawa przybierają postać poważnych przestępstw. Zwiększenie dolnego progu ustawowego zagrożenia karą o 2 lata nadaje tej instytucji konkretny wymiar w miejsce

enigmatycznego sformułowania „powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia”. Sprawca mimo ostrzeżeń kontynuuje działalność przestępczą, wykorzystując dotychczasowe doświadczenie przestępczej działalności, posługuje się lepszą taktyką, działa bardziej profesjonalnie. Wszystko to zwiększa istotnie zagrożenie z jego strony. Tymczasem aktualne nadzwyczajne zaostrzenie w przypadku recydywy wielokrotnej stanowi swego rodzaju fikcję. Aktualny przepis art. 64 § 2 k.k. uderza swoją niską treścią normatywną (nakazuje jedynie przekroczenie dolnej granicy ustawowego zagrożenia i wymierzenie kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy niemal zawsze nie wchodzi w grę inny rodzaj kary), stanowi wyraz wyjątkowej pobłażliwości dla recydywy wielokrotnej, co nie jest niczym uzasadnione.

Przestępstw nie popełniają za każdym razem inne osoby. Badania prowadzone przez ośrodki o niekwestionowanym autorytecie naukowym w Stanach Zjednoczonych i Europie Zachodniej niezbicie dowodzą, że większości popełnianych przestępstw dopuszcza się zdecydowana mniejszość osób spośród tych, które weszły w konflikt z prawem. Istnieje więc grupa notorycznych przestępców (przestępców z nawyknięcia). Ich izolacja skutecznie chroni społeczeństwo przed przestępczością oraz wyraźnie wpływa na poprawę bezpieczeństwa obiektywnego i subiektywnego.

Za konkretnym podwyższeniem dolnych granic ustawowego zagrożenia przemawia także to, że art. 64 § 2 odnosi się też do sprawców wymienionych w art. 65.

Konieczna jest korekta art. 65 k.k., mająca na celu ułatwienie postępowania dowodowego. W postępowaniu dowodowym często występują trudności z wykazaniem, iż celem zorganizowanej grupy lub związku było popełnienie więcej niż jednego przestępstwa. Ponadto konstrukcja art. 12 (czyn ciągły) może prowadzić do sytuacji, że działający w grupie lub związku przestępczym sprawcy, np. wielu rabunkowych napadów na banki czy stacje benzynowe, nie będą mogli być pociągnięci do odpowiedzialności ani z art. 258 k.k., ani też nie będzie można do nich zastosować dyrektyw wynikających z art. 65 k.k.

Wyrażenia „mających” użyto dla podkreślenia, że cel dotyczy obu postaci przestępczości zorganizowanej.

Mając powyższe na uwadze w art. 65 wyrazy „mającym na celu popełnianie przestępstw” zastępuje się wyrazami „mających na celu popełnienie przestępstwa”.

Zmiana przewidziana w art. 69 § 1 k.k. wyłącza możliwość zawieszenia kary ograniczenia wolności lub grzywny orzeczonej, jako kara samoistna.

Rozwiązanie to słusznie poddane zostało krytyce przez część przedstawicieli doktryny, jako idące zbyt daleko w zakresie liberalizacji odpowiedzialności karnej.

W art. 69 § 2 k.k. podkreślono wagę społecznego oddziaływania kary wprowadzając dodatkową przesłankę zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania kary. Mianowicie, czy wzgląd na społeczne oddziaływanie kary nie sprzeciwia się warunkowemu zawieszeniu wykonania kary.

W sejmowej uchwale znalazł się postulat „wyeliminowania zawieszenia kary wobec wielokrotnego recydywisty”. Uczynienie zadość temu żądaniu wymaga modyfikacji art. 69 § 3 k.k., który „w wyjątkowym wypadku, uzasadnionym szczególnymi okolicznościami” taką możliwość przewiduje. Ponadto uzasadnione jest ograniczenie stosowania zawieszenia kary wobec recydywisty określonego w art. 64 § 1 k.k.

Proponowane zmiany w art. 70 § 1 k.k. są konsekwencją modyfikacji treści art. 69 k.k.

Zmiana w art. 71 § 2 k.k. ma na celu zapewnienie utrzymania jednolitego przelicznika w relacji kary pozbawienia wolności do kary grzywny. Powinna ona, analogicznie do art. 63 § 1 k.k., wyrażać się proporcją, wedle której dwie stawki dzienne odpowiadają jednemu dniowi pozbawienia wolności.

W art. 72 § 1 k.k. dodano do katalogu zobowiązań towarzyszących warunkowemu zawieszeniu wykonania kary wykonanie określonych prac lub świadczeń na cele społeczne. Obowiązek ten przewidywał Kodeks karny z 1969 roku i co istotne często ten właśnie obowiązek pozostawał jedyną realną dolegliwością.

Propozycja określona w § 1 art. 74 wynika z analogicznych przyczyn, które zadecydowały o wykreśleniu art. 35 § 3 k.k.

W art. 77 § 1 k.k. wzbogacono przesłanki, od których spełnienia uzależnić należy warunkowe zwolnienie z odbycia kary od osiągnięcia przez karę wszystkich celów o jakich mowa w art. 53 § 1 k.k., w tym celów społecznych.

Ponadto w § 2 art. 77 k.k. wprowadzono modyfikację zezwalającą sądowi, w każdym uzasadnionym wypadku wyznaczyć surowsze ograniczenia do skorzystania przez skazanego z warunkowego zwolnienia, a nawet w ogóle wyłączyć możliwość zastosowania warunkowego zwolnienia. Dziś możliwe jest obostrzenie ustawowych granic uprawniających do skorzystania z warunkowego zwolnienia tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

W art. 80 § 2 k.k. wprowadza się zmianę, zgodnie z którą okres próby, w przypadku warunkowego zwolnienia skazanego określonego w art. 64 § 2 lub określonego w art. 65, nie może trwać krócej niż 4 lata.

Propozycje zawarte w art. 86 § 1 i § 2¹ zmierzają do wypełnienia luki powstałej w wyniku pozostawienia grzywien kwotowych w ustawach dodatkowych oraz przez wprowadzenie w ostatniej fazie prac legislacyjnych art. 309 i możliwości wprowadzenia innych tego typu przepisów w ustawach dodatkowych.

Propozycja zawarta w art. 88 § 2 wynika z faktu, że przyjęta w art. 86 § 1 granica 15 lat pozbawienia wolności dla kary łącznej pozbawienia wolności jest nieadekwatna do wypadków, gdy sprawca popełnił kilka ciężkich przestępstw, za które orzeczono kary w sumie znacznie przekraczające 15 lat pozbawienia wolności.

Skreślenie art. 91 k.k. — tzw. zbieg przestępstw i modyfikacja art. 92 k.k. stanowią konsekwencję powrotu do konstrukcji przestępstwa ciągłego — art. 58 k.k.

Ponieważ Kodeks karny przewiduje już w art. 99 możliwość orzekania tytułem środka zabezpieczającego przepadku, o którym mowa w art. 39 pkt 4, stąd wprowadzając nowy rodzaj środka karnego, jakim jest ujęty w art. 39 pkt 4¹ przypadek korzyści majątkowych, należało również z tych samych względów przewidzieć możliwość jego orzekania jako środka zabezpieczającego.

Dodanie do art. 101 § 1 pkt 2¹ uzasadnione jest stanowiskiem Rządu przyjętym w związku z poselskim projektem uchwały Sejmu w sprawie przedłużenia terminów przedawnienia ścigania i wyrokowania niektórych przestępstw (druk nr 1756). Natomiast zmiana w art. 101 § 1 k.k. polegająca na skreśleniu pkt 5 i modyfikacji pkt 4 wynika z rezygnacji w części szczególnej k.k. z przestępstw zagrożonych wyłącznie karą grzywny albo ograniczenia wolności.

Potrzeba uzupełnienia przepisów art. 114 wynika z wiążącego Polskę prawa międzynarodowego.

Art. 115 § 13 pkt 4 k.k. rozszerza pojęcie funkcjonariusza publicznego na osoby będące pracownikami innego niż samorząd terytorialny samorządu, np. samorząd lekarski, adwokacki. Rozszerzenie obejmuje również swym zakresem pracowników innych instytucji dysponujących środkami publicznymi. Z analogicznych powodów nastąpiła zmiana w punkcie 5 i 6 § 13.

W art. 115 § 13 pkt 5 k.k. pojęcie funkcjonariusza rozszerza się na osoby będące pracownikami organu kontroli innego samorządu niż samorząd terytorialny.

Propozycja przewidziana w art. 115 § 13 pkt 9 k.k. wiąże się z szerokim udziałem Polski w międzynarodowych strukturach organizacyjnych oraz ze

względem na przepis art. 110 § 2 k.k., według którego prawie każde przestępstwo popełnione przez cudzoziemca za granicą może być w Polsce sądzone. Dlatego należało odpowiednio rozszerzyć pojęcie funkcjonariusza publicznego.

W propozycji art. 115 § 19 k.k. podjęto próbę zdefiniowania pojęcia „osoby pełniącej funkcję publiczną” będącej podmiotem przestępstwa łapownictwa biernego (art. 228 k.k.). Rozstrzygnięto wątpliwości dotyczące zakresu tego pojęcia w kierunku jego rozszerzenia na osoby nie będące funkcjonariuszami publicznymi. Proponowana definicja będzie wymagała dookreślenia w praktyce sądowej, gdyż zwrot „obowiązki w zakresie działalności publicznej” nie jest precyzyjny, ale nie można było uniknąć go bez wchodzenia w daleko idącą kazuistykę.

Projekt wprowadza dwa artykuły statuujące ustawowe stany faktyczne zagrożone w alternacji karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności. Określenie tak wysokich progów ustawowego zagrożenia dotyczy najcięższych przestępstw godzących w ludzkie życie, tj. ludobójstwa przewidzianego w art. 123 § 1 oraz zabójstwa kwalifikowanego (morderstwa) określonego w § 2 i 3 artykułu 148 k.k.

Trzeba zaznaczyć, że w I wersji projektu (przesłanego do konsultacji międzyresortowych) proponowano powrót do syntetycznego ujęcia zbrodni zabójstwa, nawiązującego do tradycji Kodeksu karnego z 1932 roku. W projekcie podniesiono jednak próg dolnego ustawowego zagrożenia karą w stosunku do Kodeksu karnego z 1969 roku o dwa lata. Propozycja ta nie spotkała się jednak ze zrozumieniem. Należy się zgodzić, że wobec wagi wymienionych przestępstw oraz kierunku proponowanych zmian w zakresie polityki karnej można znaleźć argumenty przemawiające na rzecz utrzymania konstrukcji zabójstwa kwalifikowanego. W takiej sytuacji jednak dla uwydatnienia różnicowania pomiędzy morderstwem a zabójstwem wydaje się konieczne wyraźniejsze wypuklenie różnic w zakresie dolnego ustawowego zagrożenia przewidzianego za te przestępstwa. Zniesiona została kara śmierci, która mogła stanowić czytelne i wyraźne różnicowanie zagrożenia w górnych granicach ustawowego zagrożenia karą pomiędzy zabójstwem a morderstwem. W tej sytuacji dla uwydatnienia wyjątkowo wysokiej społecznej szkodliwości kwalifikowanego zabójstwa i co się z tym wiąże towarzyszącej tej zbrodni ujemnej oceny (co oczywiście dotyczy również zbrodni ludobójstwa) niezbędne jest różnicowanie w zakresie dolnych granic ustawowego zagrożenia. Proponowana zmiana podkreśla nadrzędną wartość ludzkiego życia, którego pozbawienie poprzez dopuszczenie się któregoś ze wskazanych przestępstw musi spotkać się z jak najdalej idącym napiętnowaniem. Trzeba tu podkreślić,

że tak wysokie zagrożenia w dolnych pułapach kary znane są wielu ustawodawstwom. Przykładowo francuski Kodeks karny z 1992 roku w artykule 221–3 przewiduje wyłącznie karę bezwzględnie oznaczoną dożywotniego pozbawienia wolności. W związku z wprowadzeniem tych wysokich dolnych progów zagrożenia karą, konieczne było wprowadzenie modyfikacji w zakresie artykułu 60 § 6 pkt 11 przewidującego reguły nadzwyczajnego złagodzenia kary w przypadku przestępstw zagrożonych w alternacji karą 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotniego pozbawienia wolności.

W przypadku przestępstwa określonego w art. 163, tj. sprowadzenia zdarzenia zagrażającego życiu lub zdrowiu wielu osób art. 173 k.k. oraz katastrofy w komunikacji art. 173 k.k., przywraca się zagrożenia karne przewidziane za te ciężkie przestępstwa w kodeksie z 1969 roku. Następuje to za sprawą przekwalifikowania tych przestępstw z kategorii występków do kategorii zbrodni. Analogiczny zabieg następuje w przypadku czynu określonego w art. 166 § 1 k.k., to jest przejęcia kontroli nad statkiem wodnym lub powietrznym, m.in. za pomocą gwałtu lub groźby jego użycia. Stopień społecznej szkodliwości tych przestępstw uzasadnia przekwalifikowanie ich do kategorii zbrodni.

Dogmatyczno–prawną konsekwencją takiego zabiegu jest wyeliminowanie typów kwalifikowanych przez nieumyślne następstwo, jakim jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, tj. art. 163 § 3, art. 166 § 3, art. 173 § 3. Artykuł 8 k.k. stanowi bowiem, że zbrodnię można popełnić jedynie umyślnie. Wyklucza to możliwość przyjęcia zbrodni kwalifikowanej przez nieumyślne następstwo, tj. zbrodni umyślno–nieumyślnej. Taka oczywiste błędna regulacja jest dziś zawarta w art. 166 § 3 k.k.

Uzupełnieniem wspomnianych już zmian w art. 42 jest też zupełnie odmienna proponowana nowa konstrukcja art. 178. Dotychczasowy art. 178 jest ujęty wadliwie i prowadzi do istotnych, z punktu widzenia praktycznych konsekwencji, wątpliwości odnośnie do charakteru prawnego regulowanej przez ten przepis materii. Propozycja zmierza też do radykalnego zaostrzenia represji wobec nietrzeźwych i uciekających z miejsca zdarzenia sprawców przestępstw komunikacyjnych.

Analogicznie skorygowano brzmienie art. 355.

Proponowane w art. 183 § 2 uzupełnienie treści tego przepisu, uzasadnione jest zobowiązaniami międzynarodowymi Polski w zakresie penalizacji także wywozu za granicę odpadów lub substancji zagrażających środowisku, a wynikającymi z ratyfikowania Konwencji Bazylejskiej sporządzonej 22 marca

1989 r. o Kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych (Dz.U. z 1995 r. Nr 19, poz. 88).

Konstrukcja art. 191 § 1 jest obciążona poważnym błędem. W aktualnym brzmieniu przepis ten dotyczy tylko przemocy pośredniej, do tego dokonywanej za pomocą innej osoby, np. stosowanie przemocy wobec dziecka, aby zmusić do określonego zachowania jego matkę lub ojca. W zdarzeniu muszą uczestniczyć trzy, a nie dwie osoby. Z treści przepisu wyraźnie wynika, że sprawca stosuje przemoc wobec osoby w celu zmuszenia innej osoby do określonego zachowania.

Zgodnie z wnioskiem Sejmowej Komisji do Spraw Rodziny, celowa wydaje się penalizacja zjawiska stosowania środków psychomanipulacyjnych przez określone osoby, zwłaszcza w środowisku młodzieży, gdyż aktualna bezkarność w tym zakresie sprzyja szerzeniu się działalności różnego rodzaju sekt. Niedookreślone w ustawie sformułowanie „technikę psychomanipulacyjną” pozostawić można wykładni Sądu Najwyższego i doktrynie.

Wydaje się, że w zakresie przestępstwa tzw. naruszenia miru domowego art. 193 k.k. nie ma żadnego uzasadnienia, aby to przestępstwo miało być ścigane z urzędu. Ze względu na objęcie typem z art. 193 także groźnych społecznie okupacji pomieszczeń użytku publicznego, należy przyjąć w tym zakresie jako słuszny tryb ścigania na wniosek, również gdy chodzi o osoby fizyczne.

Nadto proponuje się objęcie penalizacją obcowania płciowego z małoletnim poniżej 15 lat, do których doszło z inicjatywy małoletniego, w związku z czym uzupełniono w tym zakresie znamiona art. 200. Jednocześnie proponuje się skreślenie dotychczasowego § 2 art. 200 albowiem w tym zakresie o znamie „utrwała” uzupełniono nowe brzmienie proponowanego również § 4 art. 202.

W kontekście powszechnej prywatyzacji zakładów pracy uznano, iż dotychczasowy zakres penalizacji objęty art. 218 § 1 nie zabezpiecza należycie ochrony wszystkich praw pracownika przed zachowaniami zabronionymi mającymi charakter jednorazowy, a powodowanymi motywacją osiągnięcia korzyści majątkowej. Problem ten w sposób wyraźny ujawnił się w odniesieniu do pracodawców uprawnionych do tworzenia pracowniczego programu emerytalnego, a przyjmujących korzyści majątkowe w związku z dokonywaniem naboru przez określone podmioty zarządzające środkami w ramach funduszu emerytalnego.

Proponuje się zmianę tytułu rozdziału XXIX k.k., który dotąd brzmi: „Przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu te-

rytorialnego”. Potrzeba taka wynika z faktu, że oprócz samorządu terytorialnego w naszym państwie działają inne samorządy oraz instytucje publiczne, które odgrywają ważną rolę, w związku z czym są narażone na społecznie szkodliwą dysfunkcjonalność wymagającą kryminalizacji. Tytuł ten musi być również rozszerzony, gdyż — stosownie do wprowadzonej zmiany zakresu pojęcia „funkcjonariusz publiczny” (art. 115 § 13 pkt 9) — odpowiadać z tego rozdziału będą też funkcjonariusze instytucji międzynarodowych. Konieczne jest też wyjście poza ciasne ramy samorządu terytorialnego i objęcie odpowiedzialnością karną także decydentów działających w innych gałęziach samorządu (np. w izbach lekarskich), w izbach rzemieślniczych, radach adwokackich, kasach chorych oraz w innych instytucjach realizujących zadania publiczne i dysponujących mieniem publicznym takich jak np. niektóre fundacje czy stowarzyszenia. Trzeba mieć na uwadze, że organizacje społeczne niejednokrotnie obracają znacznymi kwotami pochodzącymi z dotacji i subwencji państwowych lub samorządowych.

Względy polityki kryminalnej nakazują by w zakresie przestępstwa czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego (art. 223) penalizacja sprawczego współdziałania obejmowała co najmniej dwie, a nie jak dotychczas trzy osoby. Ponadto wprowadza się typ kwalifikowany tego przestępstwa, który zaliczony został do kategorii zbrodni.

W art. 225 z uwagi na konieczność zapewnienia prawidłowego funkcjonowania, oprócz służb powołanych do kontroli w zakresie ochrony środowiska i inspekcji pracy, także służb uprawnionych do kontroli w zakresie ochrony danych osobowych, działających w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. Nr 133, poz. 883), uznano za celowe nadanie temu przepisowi nowego brzmienia.

W projekcie wprowadza się rozwiązanie, którego zadaniem będzie zerwanie solidarności dającego i biorącego łapówkę. To solidarność między ww. powoduje, że przepisy karne dotyczące korupcji są prawie martwe. Wedle proponowanej konstrukcji nie podlega karze ten, kto dał łapówkę przyjętą przez funkcjonariusza, a następnie zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania przestępstw zanim organ ten się o tym dowiedział. Rodzi to następujące konsekwencje: jeżeli dawana łapówka nie została przyjęta przez funkcjonariusza publicznego — dający odpowiada za łapownictwo czynne, jeżeli natomiast łapówka została przyjęta, a sprawca zawiadomił o tym fakcie organ powołany do ścigania zanim organ ten się o tym dowiedział — odpowiada tylko funkcjonariusz publiczny za łapownictwo bierne. W ten sposób zostaje poważnie naruszona solidarność między dającym i biorącym łapów-

kę. Jeden boi się drugiego. Pierwszy boi się, że łapówka nie będzie przyjęta, co grozi sprawą karną, drugi zaś boi się, że przyjęta łapówka zostanie ujawniona przez nie podlegającego już karze petenta.

Przestępstwo znęcania określone w art. 207 § 1 zawęża zakres prawnokarnej ochrony przed fizycznym lub psychicznym znęcaniem do ściśle określonej kategorii osób, tj.: osoby najbliższej lub innej osoby pozostającej w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny.

Proponowana zmiana wynika z oceny, że wyszczególniony katalog osób, które mogą zostać pokrzywdzone w wyniku przestępczego znęcania się nie jest wyczerpujący. Nie istnieje żaden racjonalny powód by wyłączyć spod zakresu kryminalizacji tego przepisu te przypadki fizycznego bądź psychicznego znęcania się, które nie dotyczą żadnej z kategorii wskazywanych dotychczas przez przepis art. 207 § 1 osób. Można przywołać wiele przykładów uzasadniających potrzebę rozszerzenia prawnokarnej ochrony na każdego kto stanie się ofiarą znęcania.

Skreślenie art. 247 k.k. jest też prostą konsekwencją zaproponowania w projekcie szeroko ujętego przestępstwa znęcania, tj. art. 1911, który pochłania zakresem kryminalizacji dotychczasową dyspozycję art. 247 k.k. Dość należy, iż tak za typ podstawowy, jaki i typ kwalifikowany istotnie podwyższono zagrożenie karne.

Proponuje się dokonanie także zmiany w art. 230 k.k. albowiem brak jest dostatecznego uzasadnienia dla depenalizacji płatnej protekcji, związanej z chęcią osiągnięcia korzyści osobistych, bądź powoływania się na wpływy innych osób.

Dodanie do dotychczasowej treści art. 256 dodatkowego § 2 uzasadnione jest rekomendacją Komisarza Rady Państw Morza Bałtyckiego włączenia do Kodeksów karnych wszystkich państw Stron Rady Europy przepisu, który penalizowałby produkcję, składowanie i inne czynności wykonawcze mające na celu rozpowszechnianie w innym państwie wszelkiego rodzaju materiałów rasistowskich (szeroko rozumianych). Przepis ten ma umożliwić zwalczanie nazizmu, rasizmu i ksenofobii w sytuacji ich eksportu, zwłaszcza gdy czyn taki dotychczas jest zakazany w jednym państwie, zaś w innym (państwie odbioru) jest dozwolony.

Praktyka sądowa i prokuratorska po wejściu w życie Kodeksu karnego z 1997 roku wyraźnie odczuwa brak w nowym kodeksie przepisu, który penalizowałby usuwanie tymczasowo zabezpieczonych przedmiotów przez prokuratora lub sąd, dla potrzeb dalszego postępowania karnego, które mogą

stanowić dowód popełnienia przestępstwa, bądź może zostać orzeczony ich przepadek, a sprawcą takiego usunięcia jest albo „osoba godna zaufania” w rozumieniu art. 228 k.p.k., u której przedmioty te pozostawiono na przechowanie lub też sam sprawca przestępstwa wcześniejszego ich zaboru.

Próba zastąpienia dawnego przepisu art. 258 k.k. z 1969 roku przepisem art. 300 § 2 nie wytrzymuje w praktyce próby, skoro przedmiotem ochrony w tym ostatnim przepisie jest interes wierzyciela, a nie dobro wymiaru sprawiedliwości. Ponieważ zaś art. 239 k.k. nie może w tej sytuacji mieć zastosowania, gdyż dotyczy odpowiedzialności innej osoby, a nie sprawcy przestępstwa, dlatego proponuje się dodać art. 239¹.

Ponieważ brak jest racjonalnego uzasadnienia dla depenalizacji zniszczenia, uszkodzenia itp. czynności wykonawczych przewidzianych w art. 277 w odniesieniu do pojedynczych znaków granicznych bądź znaków identyfikacyjnych (art. 306), które sprawca podrabia lub przerabia, stąd też w tym zakresie zmieniono zakres kryminalizacji.

Nagminność kradzieży kieszonkowych sprawia, że celowe jest ich wyodrębnienie w art. 279 § 3 Kodeksu karnego z wyłączeniem możliwości stosowania Kodeksu wykroczeń. Celowy jest też powrót do kradzieży szczególnie zuchwałej jako osobnego typu kradzieży wykazującego duży stopień zagrożenia obywateli, którego wzorcowym przykładem jest kradzież „na wyrwę”.

Należało zmienić uregulowanie art. 285 k.k. rozszerzając zakres jego ustawowych znamion albowiem obecny przepis nie obejmuje przypadków kradzieży impulsów telefonicznych w sytuacji samowolnie zabranego telefonu komórkowego bądź jego kradzieży.

Brak wystarczających instrumentów prawnokarnych do zwalczania nielegalnej działalności parabankowej, w tym tzw. piramid finansowych, uzasadnia wprowadzenie do Kodeksu karnego przestępstw określonych w art. 297¹. Jest to uproszczona forma kryminalizacji oszustwa, objęta dotychczas unormowaniem art. 171 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. — Prawo bankowe (Dz.U. Nr 140, poz. 939 ze zm.). Nowe ujęcie wymagało także odpowiedniej korektury w obrębie art. 286 (dodany § 4) i art. 309 oraz w regulacji pierwotnej.

W związku z istniejącymi na tle obowiązującego stanu prawnego (rozdziału XXIX Kodeksu karnego) trudnościami interpretacyjnymi, dotyczącymi rozumienia pod pojęciem funkcjonariusza publicznego, m. in. osób pełniących funkcje kierownicze w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą, a nadto chcąc uczynić zadość zobowiązaniu Unii Europejskiej z dnia 22 grudnia 1998 r. zawartemu w dokumencie Wspólne Działanie, proponuje się do-

konać implementacji polskiego prawa karnego przez wprowadzenie penalizacji przekupstwa (czynnego i biernego) w sektorze prywatnym. Stosowną propozycję w tym zakresie zawiera art. 296¹.

Propozycja dokonania zmiany redakcyjnej w § 3 art. 299 zmierza do usunięcia błędu językowego.

Istotne zastrzeżenia budzi aktualne brzmienie art. 301 k.k. Po pierwsze, zawężenie kryminalizacji tylko do tych czynów, w których występuje co najmniej trzech dłużników (kilku), nie jest uzasadnione z przyczyn kryminalno-politycznych. Nietrudno bowiem wyobrazić sobie sytuację, w której dłużnik jest winien jednemu lub dwóm wierzycielom sumy wielokrotnie przewyższające te, jakie z kolei inny dłużnik jest winien stu wierzycielom. Tak więc przyjęcie kryterium ilości wierzycieli nie jako znamienia kwalifikującego (ilość wierzycieli a nie wielkość szkody, jako podstawa wprowadzenia typu kwalifikowanego, też może budzić zastrzeżenia), ale w typie podstawowym, wydaje się błędne. Przecież takie samo postępowanie wobec dwóch wierzycieli jest równie naganne, a jego szkodliwość społeczna czasami wręcz większa, na przykład jeśli jedynym wierzycielem jest bank (kredyt opiewający na miliony złotych; ponadto wystarczy zabieg formalny odsprzedaży przez wierzyciela części wierzytelności dwóm podmiotom, by w grę mógł wchodzić art. 301 k.k. w aktualnym brzmieniu). Nic więc nie uzasadnia pozostawienia poza sferą oddziaływania prawa karnego tego typu oszukańczych praktyk dłużników, którzy posiadają mniej niż trzech wierzycieli.

Proponuje się zmianę błędnego rozwiązania, jakie zawiera § 3 artykułu 301 k.k. stanowiącego jeszcze jeden typ umyślnego doprowadzenia do swojej upadłości lub niewypłacalności. Zmiana zmierza do objęcia zakresem kryminalizacji nieumyślnego doprowadzenia do takiego stanu.

Usamodzielnienie „wypadku mniejszej wagi” w art. 310 § 3 jako typu czynu zabronionego, jest uzasadnione względami procesowymi, zwłaszcza dotyczącymi składu sądu.

Artykuł	Zagrożenie w części szczególnej Kodeksu karnego	
	Stan aktualny	Proponowane zmiany
Rozdział XIX. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu		
123 § 1	na czas nie krótszy od lat 12, 25 lat pozbawienia wolności albo dożywotnie pozbawienia wolności	25 lat pozbawienia wolności albo dożywotnie pozbawienie wolności
148 § 2 § 3	pod.* na czas nie krótszy od lat 8, karze 25 lat pozbawienia wolności albo karze dożywotniego pozbawienia wolności	25 lat pozbawienia wolności albo dożywotnie pozbawienie wolności
152 § 3	pod.* od 6 miesięcy do lat 8	od roku do lat 10
153 § 2	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
154 § 2	pod.* od lat 2 do 12	na czas nie krótszy od lat 2
155	pod.* od 3 miesięcy do lat 5	od 6 miesięcy do lat 8
156 § 1 § 3	pod.* od roku do lat 10 od lat 2 do 12	od lat 2 do 12 na czas nie krótszy od lat 2
157 § 1 § 2 § 3	pod.* od 3 miesięcy do lat 5 do lat 2 do roku	od roku do lat 10 od 3 miesięcy do lat 5 do lat 2
158 § 1 § 2 § 3	pod.* do lat 3 od 6 miesięcy do 8 lat od roku do lat 10	od 3 miesięcy do lat 5 od roku do lat 10 na czas nie krótszy od lat 2
161 § 1 § 2	pod.* do lat 3 do roku	od 3 miesięcy do lat 5 do lat 2
Rozdział XX. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu		
163 § 1 § 3	pod.* od roku do lat 10 od 6 miesięcy do lat 8	na czas nie krótszy od lat 3 skreśla się
164 § 1	pod.* od 6 miesięcy do lat 8	od roku do lat 10
165 § 1 § 3	pod.* od 6 miesięcy do lat 8 od lat 2 do 12	od roku do lat 10 na czas nie krótszy od lat 2

166 § 1 § 2 § 3	pod.* od lat 2 do 12 na czas nie krótszy od lat 3	na czas nie krótszy od lat 3 na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności skreśla się
167 § 1	pod.* na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności	skreśla się
171 § 1	pod.* od 3 miesięcy do lat 5 od 6 miesięcy do lat 8	od 6 miesięcy do lat 8 od roku do lat 10
Rozdział XXI. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji		
173 § 1 § 3	pod.* od roku do lat 10 od lat 2 do 12	na czas nie krótszy od lat 3 skreśla się
177 § 2	pod.* od 6 miesięcy do lat 8	od roku do lat 10
Rozdział XXII. Przestępstwa przeciwko środowisku		
185 § 1 § 2	pod.* od 6 miesięcy do lat 8 od lat 2 do 12	od roku do lat 10 na czas nie krótszy od lat 2
186 § 3	podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności	podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku
Rozdział XXIII. Przestępstwa przeciwko wolności		
189 § 1 § 2	pod.* od 3 miesięcy do lat 5 od roku do lat 10	od 6 miesięcy do lat 8 od lat 2 do 12
190 § 1	podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2	karze pozbawienia wolności do lat 3
191 § 1 § 2	pod.* do lat 3 od 3 miesięcy do lat 5	od 3 miesięcy do lat 5 od 6 miesięcy do lat 8
191 § 1 § 2 § 3	pod.* brak tego artykułu	od 6 miesięcy do lat 8 od lat 2 do 12
193	podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku	na czas nie krótszy od lat 2 w § 1 odpowiednik starego art. 193 — zagrożenie karą pozbawienia wolności zwięźsza się do lat 2, dodany § 2 wprowadza zagrożenie karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5

Rozdział XXV. Przepięstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności		
197 § 1	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
§ 2	od 3 miesięcy do lat 5	od 6 miesięcy do lat 8
§ 3	od lat 2 do 12	na czas nie krótszy od lat 3
198	pod.* od 6 miesięcy do lat 8	od roku do lat 10
199	pod.* do lat 3	od 6 miesięcy do lat 8
200	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
202 § 4	pod.* brak tego paragrafu	od 6 miesięcy do lat 8
203	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
204 ¹	pod.* nie występuje	od lat 3
Rozdział XXIX. Przepięstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego		
Propozycja nowego tytułu: Rozdział XXIX. Przepięstwa przeciwko działalności instytucji państwowych, samorządowych oraz innych instytucji dysponujących funduszami publicznymi lub społecznymi		
222 § 1		podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5
223	pod.* albo pozbawienia wolności do lat 3	od lat 2 do 12
224 § 1	pod.* do lat 3	od 3 miesięcy do lat 5
§ 3	od 3 miesięcy do lat 5	od roku do lat 10
226 § 1	pod.* do roku	do lat 2
§ 3	podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2	podlega karze pozbawienia wolności do lat 3
227	pod.* do roku	do lat 2
228 § 3	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
§ 5	od lat 2 do 12	na czas nie krótszy od lat 3
229 § 3	pod.* od roku do lat 10	od lat 2 do 12
§ 4	od lat 2 do lat 12	na czas nie krótszy od lat 3
230	pod.* do lat 3	od 6 miesięcy do lat 8

Rozdział XXX. Przepięstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości		
232	pod.* od 3 miesięcy do lat 5	od roku do lat 10
233 § 1	pod.* do lat 3	od 3 miesięcy do lat 5
§ 4	do lat 3	od 6 miesięcy do lat 8
234		podlega karze pozbawienia wolności do lat 3
235	pod.* podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2	od 3 miesięcy do lat 5
239 ¹	brak tego artykułu	podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2
242 § 1	pod.* podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2	podlega karze pozbawienia wolności do lat 3
§ 2	grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku	do lat 2
§ 4	do lat 3	od 6 miesięcy do lat 8
245	pod.* od 3 miesięcy do lat 5	od roku do lat 10

Rozdział XXXII. Przepięstwa przeciwiwo porządkowi publicznemu		
252 § 1 § 2	pod.*	od roku do lat 10 od lat 2 do 12
		na czas nie krótszy od lat 3 na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności
253 § 2	pod.*	brak tego paragrafu — w projekcie znalazł on miejsce jako § 2 przed dotychczasowym § 2 otrzymującym oznaczenie § 3
		do lat 3
254 § 1 § 2	pod.*	od 3 miesięcy do lat 5
		od 3 miesięcy do lat 8
255 § 2 § 3	pod.*	do lat 3
		grzywnie do 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku
		do lat 3
258 § 1 § 2 § 3	pod.*	od 3 miesięcy do lat 5 od 6 miesięcy do lat 8
		podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności
261		podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku
Rozdział XXXIV. Przepięstwa przeciwiwo wiarygodności dokumentów		
270 § 1		podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5
Rozdział XXXV. Przepięstwa przeciwiwo mieniu		
280 § 1 § 2	pod.*	od lat 2 do 12 na czas nie krótszy od lat 3
		na czas nie krótszy od lat 5 albo karze 25 lat pozbawienia wolności
281	pod.*	od roku do lat 10
282	pod.*	od roku do lat 10
289 § 2	pod.*	od 6 miesięcy do lat 8

* podlega karze pozbawienia wolności

Wzgląd na dyscyplinę wojskową uzasadnia dokonanie stosownych zmian niektórych przepisów części wojskowej Kodeksu karnego, zwłaszcza zaostreżenie rygorów odpowiedzialności karnej w przypadku samowolnych oddaleń żołnierza z jednostki wojskowej lub wyznaczonego miejsca przebywania albo samowolnego pozostawiania poza nim. Dlatego też proponuje się w art. 338 § 2, art. 340 oraz w art. 146 zastąpienie wyrazów „14 dni” wyrazami „3 dni”. Tak więc typy uprzywilejowane zachodziłyby w tych wypadkach jedynie wówczas gdy nieobecność żołnierza lub osoby odbywającej służbę zastępującą służbę wojskową (art. 146), nie trwała dłużej niż 3 dni. Celem zaś zapewnienia skuteczniejszego ścigania przestępstw związanych z tzw. „fala”, nieodzowne wydaje się dokonanie w art. 350 zmiany trybu ich ścigania z wnioskowego na objęcie ich ściganiem z urzędu. Ponadto z uwagi na wprowadzenie szeregu obostrzeń w części szczególnego Kodeksu karnego niezbędne jest dla utrzymania spójności sankcji odpowiednie obostrzenie zagrożeń karnych zawartych w części wojskowej. Dotyczy to m.in. takich występów jak określone w art. 352 § 1–3, 355 § 2–5. Poza zmianami w zakresie zagrożeń karnych, niezbędne były również zmiany redakcyjne poszczególnych przepisów w części wojskowej w celu zharmonizowania ich z odpowiednimi regulacjami zawartymi w części szczególnej kodeksu. Zwłaszcza dotyczy to przestępstw przeciwiwo zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym.

Proponowane uregulowania w art. 4 ustawy dotyczą koniecznych zmian w ustawie — Przepisy wprowadzające Kodeks karny. Należało bowiem naprawić wadliwe oznaczenie sankcji karnych dot. art. 301 Kodeksu handlowego oraz w ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W szczególności w systemie sankcji karnych stosowanych w prawie karnym, nie ma alternatywnego ustawowego zagrożenia tylko karą grzywny albo karą pozbawienia wolności, a jedynie Kodeks karny używa określenia „podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do roku” i takiej też poprawki dokonano w art. 301 k.k.

W zakresie natomiast ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nieprawidłowe oznaczenie sankcji dotyczy art. 46 ust. 3, gdzie pominięto oznaczenie dolnej granicy kary pozbawienia wolności za to przestępstwo zagrożone tą karą do lat 10. Ponieważ brak oznaczenia tej dolnej granicy rzutuje na możliwość prawidłowego zastosowania, np. instytucji nadzwyczajnego złagodzenia, stąd uchybienie to wymaga skorygowania. Prawidłowe oznaczenie dol-

nej granicy zagrożenia karą pozbawienia wolności za to przestępstwo wymaga jej określenia „od roku”, tak jak przewiduje to Kodeks karny.

Przewidziana w art. 11¹ Przepisów wprowadzających, możliwość zamiany na etapie postępowania sądowego, grzywien kwotowych określonych w ustawach szczególnych na grzywny w stawkach dziennych, zmierza w przepisie tym do ujednoczenia zasad wymiaru grzywien, zwłaszcza tak niezbędnych na etapie wymiaru kary łącznej bądź zastępczej kary pozbawienia wolności. Dlatego też przepis ten zawiera stosowny mechanizm ustalania dolnej i górnej granicy grzywny w stawkach dziennych, gdy dotychczas ustawowe zagrożenie dotyczyło grzywny kwotowej.

Uzupełnienie natomiast dotychczasowego art. 14 tej samej ustawy poprzez dodanie art. 14¹ było niezbędne z uwagi na to, że w nowym Kodeksie karnym brak jest analogicznego uregulowania w tej kwestii, co bardzo poważnie utrudnia bieżącą praktykę w tym zakresie.

Zmiana proponowana w art. 5 projektu ustawy zmierza do dostosowania przepisu art. 12 pkt 9 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. — Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego do wymogów określonych w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Cyt. przepis art. 12 pkt 9 zawierający upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości i Ministra Obrony Narodowej do wydania aktu wykonawczego, proponuje się uzupełnić o wytyczne.

Zmiana proponowana natomiast w Kodeksie wykroczeń zmierza do rezygnacji z zasady przepołowienia czynów zabronionych tj. występków i wykroczeń kradzieży cudzego mienia graniczną kwotą 250 zł w sytuacji, gdy sprawca kradzieży czynu takiego dopuszcza się w sposób szczególnie zuchwały lub popełnia kradzież kieszonkową. Zasada ta ma już w prawie karnym zastosowanie do kradzieży z włamaniem. Oznacza to każdorazową odpowiedzialność sprawców takich czynów za występki kradzieży z art. 278 k.k., a nie za wykroczenie jak dotychczas, gdy kwota zaboru nie przekracza 250 zł. Podobnie, zasada ta ma odniesienie także do sprawcy rozboju i kradzieży rozbójniczej. Ponieważ jednak w nowym Kodeksie karnym nastąpiła zmiana ustawowych znamion tych czynów, stąd niezbędne okazało się dostosowanie w tym zakresie oprócz § 2 także § 3 art. 130 Kodeksu wykroczeń.

Zmiany proponowane w art. 7 projektu ustawy zmierzają do dostosowania przepisów art. 23 § 2 i art. 55a § 1 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia do wymogów określonych w art. 46 Konstytucji RP, który stanowi, że przepadek rzeczy może nastąpić tylko na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Zmiana zaproponowana w art. 9 projektu ustawy zmierza do poszerzenia możliwości zastosowania przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 1997 r. o świadku koronnym do zwalczania przestępstw korupcyjnych.

Zmiana proponowana w art. 10 projektu ustawy zmierza do poszerzenia kompetencji Przewodniczącego Komisji Papierów Wartościowych, określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. — Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi. Proponuje się, by w sprawach karnych Przewodniczącemu Komisji przysługiwały uprawnienia pokrzywdzonego w przepisach Kodeksu postępowania karnego, w zakresie w jakim zastały naruszone lub zagrożone dobra uczestników publicznego obrotu papierami wartościowymi.

Zmiany proponowane w art. 11 uzasadnione są wprowadzeniem do Kodeksu karnego przestępstw określonych w art. 297¹.

Zmiany proponowane w art. 12 zmierzają do zapewnienia właściwej synchronizacji przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych z przepisami Kodeksu postępowania karnego.

Zmiany proponowane w art. 13 mają na względzie zsynchronizowanie, w niezbędnym zakresie, przepisów Kodeksu karnego skarbowego z nowelizowanymi przepisami Kodeksu karnego i Kodeksu postępowania karnego.

Zmiany proponowane w art. 14 zmierzają do określenia, w sposób nie budzący wątpliwości, że Biuro Informacyjne Krajowego Rejestru Karnego wchodzi w skład Ministerstwa Sprawiedliwości. Proponowane uregulowanie zapewnia też spójność z przepisami określającymi szczegółowy zakres działania Ministra Sprawiedliwości.

Przepisy powyższe mają na celu ułatwienie praktyki wymiaru sprawiedliwości. Projekt noweli nie obejmuje natomiast tych przepisów ustaw wiążących się z Kodeksem postępowania karnego, które normują kwestie nie związane z postępowaniem karnym, chociażby nawet występowała pałaca potrzeba ich zmiany.

Proponowane przepisy art. 15–18 zawierają niezbędne normy przejściowe, natomiast zgodnie z przepisami art. 19 zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.